

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**М.О.Кульчицька
О.М.Шелюх**

**РИТОРИКА:
ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ ДЛЯ
ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ**

Львів – 2011

УДК 808.5(079.1)

ББК

Ш70я73-4

Кульчицька М.О., Шелюх О.М. Риторика: Збірник завдань для тестового контролю (навчальний посібник). – Львів: ЛДУ БЖД, 2011. – 104 с.

Укладачі: *Кульчицька М.О.* – доцент кафедри українознавства, кандидат філологічних наук;
Шелюх О.М. – викладач кафедри українознавства.

Рецензенти: *Кочан І.М.* – професор, доктор філологічних наук, завідувач кафедри українського прикладного мовознавства філологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка;

Лаврецький Р.В. – доцент, кандидат історичних наук, завідувач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Укладено відповідно до навчальних програм з предмету “Риторика” для всіх напрямів підготовки.

У навчальному виданні подано різні види тестових завдань відкритої та закритої форми з дисципліни “Риторика”. Змістовою основою завдань стали матеріали загальнодоступних підручників з риторики.

Матеріал подано таким чином, щоб на його основі викладачі вищих навчальних закладів могли розробити відповідні тести для поточного, рубіжного чи підсумкового контролю, а курсанти і студенти – засвоїти головні теоретичні та практичні аспекти публічної комунікації.

Книга стане корисною для всіх, хто хоче поглибити знання із риторики.

Ухвалено на Вченій раді Львівського державного університету безпеки життєдіяльності протокол № 8 від 19 травня 2011 р.

© Кульчицька М.О., 2011

© Шелюх О.М., 2011

© ЛДУ БЖД, 2011

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Модуль 1.....	5
Тематичний блок 1. Риторика як наука і мистецтво. Статус сучасної риторики та класичний риторичний канон.....	5
Тематичний блок 2. Роди, види і жанри красномовства.....	18
Тематичний блок 3. Риторика в історії світу.....	25
Тематичний блок 4. З історії української риторики.....	35
Модуль 2.....	41
Тематичний блок 5. Методика та етапи підготовки промови....	41
Тематичний блок 6. Поведінка й культура оратора. Контакт з аудиторією.....	49
Тематичний блок 7. Типи промов. Структура ораторського твору.....	66
Тематичний блок 8. Засоби виразності в мові оратора.....	79
Тематичний блок 9. Невербальні засоби під час виголошення промови.....	87
Тематичний блок 10. Мистецтво суперечки.....	93

ВСТУП

В умовах кредитно-модульної системи організації навчання – тести – одна з найбільш розповсюджених сьогодні форм контролю. Вони дозволяють зменшити суб'єктивність оцінювання і надати педагогічному контролю об'єктивності й ситуативної незалежності, що є визначальним фактором для навчальної взаємодії викладача і курсанта/студента. Тести як сучасний засіб діагностики знань, умінь і навичок також виявляють рівень самостійної роботи й залишкові знання з інших предметів у контексті того, що вивчається.

З метою стандартизації та систематизації тестових завдань з предмету “Риторика” і було створено цей збірник. У нього ввійшли види, типи і форми тестових завдань різного ступеня складності за тематичними блоками курсу, визначеними навчальною програмою дисципліни та рекомендовані навчально-методичними виданнями щодо укладання тестових завдань для вищої школи. Це допоможе викладачеві укласти оригінальний тест для рубіжного чи підсумкового контролю за темами всього курсу, чи використати наведені завдання як додаткову форму індивідуальної роботи та засіб поточного контролю за оволодінням матеріалу, його закріпленням та повторенням.

Прикметною ознакою збірника є вказівки на відповідну літературу після кожного тематичного блоку, наявну у фонді бібліотеки ЛДУ БЖД, за якою і укладатися тестові завдання, та відсутність готових відповідей, що, у свою чергу, сприятиме перевірці самостійної роботи під час підготовки до занять та спонукатиме слухачів до активізації самостійного пошуку відповідей на поставлені завдання.

Вкінці збірника як орієнтир щодо загального змісту тестового контролю подано комплексні тренувальні тести для рубіжного та підсумкового контролю, які можуть видозмінюватися й модифікуватися залежно від потреб викладача, щоб оптимально виявити ступінь повноти і глибини охоплення змісту навчальної дисципліни.

МОДУЛЬ 1

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 1. РИТОРИКА ЯК НАУКА І МИСТЕЦТВО.
СТАТУС СУЧАСНОЇ РИТОРИКИ ТА КЛАСИЧНИЙ
РИТОРИЧНИЙ КАНОН

► ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ

- з вибором однієї правильної відповіді

1. Риторика – це наука про:

- а) естетику й красу;
- б) правила й прийоми красномовства;
- в) мову і мовлення.

2. Риторика – це наука про:

- а) звуки мови;
- б) ораторське мистецтво, красномовство;
- в) частини мови.

3. Риторика – це наука, яка вивчає:

- а) способи ефективного мовлення;
- б) способи підготовки та виголошення ораторських промов;
- в) способи переконання під час публічних виступів.

4. Риторика як “мистецтво переконання” визначав:

- а) Аристотель; б) Квінтіліан; в) Сократ.

5. Риторика як “мистецтво говорити витончено” визначав:

- а) Аристотель; б) Квінтіліан; в) Сократ.

6. Предмет риторики – це публічний виступ.

- а) так б) ні

7. Переконання є основною метою риторичної діяльності.

- а) так б) ні

8. Навчальна дисципліна, що вивчає теорію створення і виголошення промов – це:

- а) риторика; б) лінгвістика; в) неориторика.

9. Здатність висловлюватися гарно, переконливо – це:

- а) риторика; б) стилістика; в) красномовство.

10. Компонентами риторичного трикутника є:

- а) оратор, промова, аудиторія;
- б) етос, логос, пафос;
- в) оратор, аудиторія, пафос.

11. Неориторика – це:

- а) риторика періоду Середньовіччя;
- б) риторика часів Античності;
- в) новітня риторика.

12. Чорна риторика – це:

- а) вживання слів з означенням чорного кольору;
- б) вживання нецензурної, пейоративної лексики;
- в) уміння переконувати у своїх поглядах будь-якими засобами.

13. З точки зору практичної риторики М.Препотенська визначає поняття “дискурс” як:

- а) дискусію;
- б) діалогічне мовлення;
- в) конкретну ситуацію спілкування.

14. Дискурсивна риторика розглядає особливості:

- а) щоденного спілкування у різних сферах життя;
- б) вживання нецензурної, пейоративної лексики;
- в) особливості проведення суперечок.

15. Ділова риторика розглядає:

- а) ситуації повсякденного спілкування;
- б) ситуації міжособистісного спілкування в різних соціальних сферах;
- в) уміння переконувати співрозмовника будь-якими засобами.

16. Кого вважають засновником класичної риторики?

- а) Горгія; б) Ісократ; в) Аристотеля.

17. Кого вважають засновником неориторики?

- а) Х.Перельмана; б) І.Томана; в) Нео.

18. Основоположні поняття риторики:
а) оратор, промова, аудиторія;
б) етос, логос, пафос;
в) пафос, логос, промова.
19. Засоби впливу, які апелюють до розуму, включає поняття:
а) етос; б) логос; в) пафос.
20. Засоби впливу, які апелюють до моралі й етичних норм людської поведінки, включає поняття:
а) етос; б) логос; в) пафос.
21. Засоби впливу, які апелюють до почуттів, включає поняття:
а) етос; б) логос; в) пафос.
22. Зразкову суспільну й моральну поведінку промовця визначає:
а) етос; б) логос; в) топос.
23. Поняття про сукупність загальних місць, які виявляють аспекти побудови кожної промови, – це:
а) етос; б) логос; в) топос.
24. Мистецтво переконувати не реалізується через поняття:
а) логос; б) пафос; в) етос; г) інвенція.
25. Етос – це засоби впливу, що апелюють до:
а) норм людської поведінки; б) почуттів; в) розуму.
26. Поняття класичної риторики “етос” означає:
а) звичай; б) почуття; в) думка.
27. Логос – це засоби впливу, що апелюють до:
а) норм людської поведінки; б) почуттів; в) розуму.
28. Поняття класичної риторики “логос” означає:
а) думка і слово;
б) місце і розташування;
в) мова і мовлення.
29. Пафос – це засоби впливу, що апелюють до:
а) норм людської поведінки; б) почуттів; в) розуму.

30. Поняття класичної риторики “пафос” означає:
а) думка; б) надмір емоцій; в) почуття.

31. Чи можливе поняття “риторичний ідеал” без поняття “етос”?
а) так б) ні

32. Коли виникло поняття “риторичний ідеал”?
а) в античну епоху; б) в епоху Відродження; в) у часи Київської Русі.

33. Пошук задуму, ідеї, мети – це:
а) меморія; б) диспозиція; в) інвенція.

34. Відбір і розташування відповідного матеріалу – це:
а) інвенція; б) диспозиція; в) акція.

35. Втілення змісту в мовні форми вираження – це:
а) акція; б) елокуція; в) релаксація.

36. Який з розділів класичної риторики вивчає особливості розташування матеріалу виступу:
а) меморія; б) інвенція; в) акція; г) диспозиція.

37. Eloquentia – це:
а) “красномовство”; б) “вимова”; в) “прикрашання”;
г) “написання”.

38. Dispositio – це:
а) “розподіл”; б) “розташування”; в) “вимова”; г) “міркування”.

39. Який іншомовний розділ класичної риторики відповідає українському поняттю “винахід”:
а) акція; б) меморія; в) інвенція.

40. Inventio – це:
а) перший розділ риторичного канону;
б) творення;
в) вступ;
г) завершення.

41. Memoria – це:

- а) меморандум;
- б) запам'ятовування;
- в) надмогильна промова;
- г) запис на пам'ять.

42. Меморія – це розділ риторики, який вивчає:

- а) виголошення оратором промови;
- б) способи запам'ятовування ораторської промови;
- в) структуру ораторської промови.

43. Тренування пам'яті, запам'ятовування – це:

- а) меморія; б) акція; в) релаксація.

44. Виступ, публічне виголошення промови – це:

- а) релаксація; б) меморія; в) акція.

45. Actio – це:

- а) процес мовлення; б) виклад матеріалу; в) дія; г) акція.

46. Акція – це розділ риторики, який розглядає:

- а) виголошення оратором промови;
- б) розробку предметної царини ораторської промови;
- в) способи запам'ятовування ораторської промови.

47. Який з розділів класичної риторики вивчає особливості поведінки під час виступу:

- а) меморія; б) інвенція; в) акція; г) диспозиція.

48. Публічне виголошення промови – це:

- а) меморія; б) акція; в) релаксація.

49. Що входить в поняття “релаксація”:

- а) розслаблення перед виступом;
- б) аналітичний емоційно-фізичний відпочинок після виступу;
- в) паузи і зупинки під час виступу.

50. Хто назвав риторику “царицею душі”:

- а) Сократ; б) Феофан Прокопович; в) Цицерон; г) Г.Сковорода.

51. Кому належать слова: “Заговори, щоб я тебе побачив”?

а) Сократу; б) Феофану Прокоповичу; в) Григорію Сковороді.

52. Який закон є базовим для першого розділу риторики – інвенції?

- а) концептуальний;
- б) моделювання аудиторії;
- в) закони логіки.

53. Зміст закону моделювання аудиторії – це:

- а) уміння визначати мету й логіку власної діяльності;
- б) побудова програми впливу на конкретну аудиторію;
- в) системне вивчення слухачів.

54. Зміст закону ефективної комунікації – це:

- а) уміння визначати мету й логіку власної діяльності;
- б) побудова програми впливу на конкретну аудиторію;
- в) контроль за собою та поведінкою і сприйняттям інших.

55. Зміст концептуального закону – це:

- а) уміння визначати мету й логіку власної діяльності;
- б) побудова програми впливу на конкретну аудиторію;
- в) системне вивчення слухачів.

56. Зміст системно-аналітичного закону – це:

- а) уміння визначати мету й логіку власної діяльності;
- б) побудова програми впливу на конкретну аудиторію;
- в) аналіз якості та ефективності мисленнево-мовленнєвої діяльності.

57. Зміст тактичного закону – це:

- а) побудова програми впливу на конкретну аудиторію;
- б) побудова системи аргументації, активація мислення та почуттів слухачів;
- в) контроль за собою та поведінкою і сприйняттям інших.

58. Зміст стратегічного закону – це:

- а) уміння визначати мету й логіку власної діяльності;
- б) побудова програми впливу на конкретну аудиторію;
- в) системне вивчення слухачів.

59. Які з наведених законів належать до логічних?

- а) закон тотожності;
- б) закон виключення третього;
- в) стратегічний закон;
- г) закон суперечності.

• **з вибором декількох правильних відповідей**

60. Риторика – це наука, яка вивчає:

- а) способи ефективного мовлення;
- б) способи підготовки та виголошення ораторських промов;
- в) способи переконання під час публічних виступів.
- г) способи уникнути виступу.

61. Риторика – це наука:

- а) живомовна; б) успіху; в) текстотворча; г) гарного співу.

62. Оратор – це людина, яка вміє:

- а) виголошувати промови;
- б) танцювати;
- в) робити компліменти;
- г) підтримувати духовно-емоційний контакт з аудиторією.

63. Наука, яка дає риториці знання про закони логіки, про прекрасне:

- а) психологія; б) філософія; в) логіка; г) естетика.

64. Сучасні науковці виділяють такі основні види риторики, як:

- а) неориторика; б) ділова риторика; в) класична риторика; г) чорна риторика; д) дискурсивна риторика; е) судова риторика.

65. Ділова риторика розглядає специфіку взаємодії й поведінку учасників ділового спілкування у ситуаціях бесіди, ділових переговорів,

- а) телефонної розмови;
- б) обговорення наукових ідей;
- в) нарад і зборів;
- г) зустрічей представників закордонних делегацій;
- д) дружніх діалогів.

66. Необхідність дій щодо вивчення слухачів та досягнення оптимальної взаємодії з ними зафіксовано у законах:

1) тактичному, 2) стратегічному, 3) концептуальному, 4) системно-аналітичному, 5) ефективній комунікації, 6) моделювання аудиторії.

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

67. Розставте у хронологічній послідовності етапи розвитку риторики:

а) неориторика, б) софістика, в) міфологія красномовства, г) класична риторика, д) риторика Нового часу, е) середньовічна риторика.

68. Розставте за хронологією виникнення види риторики:

а) неориторика, б) дискурсивна риторика, в) чорна риторика, г) класична риторика, д) ділова риторика.

69. Послідовно розставте розділи класичної риторики:

інвенція (1), меморія (2), елокуція (3), акція (4), диспозиція (5)

• **завдання на відповідність**

70. Риторика зароджується:

у 1) Китаї;	в а) I-II ст. н.е.
2) Греції;	б) V ст. до н.е.
3) Римі	в) 988 р.

71. Встановіть відповідність між поняттями і розділами класичної риторики:

А) поняття	1) логос, пафос, топос, етос
Б) розділи	2) диспозиція, елокуція, акція
	3) логос, етос, інвенція, орос

А _____ Б _____

72. Встановіть відповідність між законами риторики та їх змістом:

А) концептуальний	1) уміння визначати мету й логіку власної діяльності
Б) моделювання аудиторії	2) побудова програми впливу на конкретну аудиторію
В) стратегічний	3) системне вивчення слухачів

А _____ Б _____ В _____

73. Встановіть відповідність між законами та їх призначенням:
А) концептуальний закон	1) сприяє побудові доказів, не дозволяє порушувати основні принципи мислення і ведення дискусії
Б) моделювання аудиторії	2) привчає до організованого мислення, зосередженого в одному напрямі на одній думці послідовно за її частинами
В) закони логіки	3) потребує від оратора вивчення соціально-демографічних, суспільно-психологічних та індивідуально-особистісних ознак аудиторії
- А _____ Б _____ В _____

►► Завдання відкритої форми

• завдання з пропусками

74. Слово ... означає гарне мовлення, яке примушує співбесідника прислухатися й взяти сказане до уваги.
а) “риторика”; б) “красномовство”; в) “виступ”; г) “дискусія”.
75. Три джерела красномовства: талант, ..., практика.
а) теорія; б) навчання; в) вправи; г) наслідування.
76. В античній риториці гармонія називалася ... і означала “впорядкованість”, “прикрашеність”.
77. Риторика – наука про ... мовлення.
а) стиль; б) письмове; в) правильне; г) усне.
78. Риторика – не лише (...А) дисципліна, але й (...Б), що має на меті формування вмілого промовця.
а) прикладна; б) теоретична, в) живомовна.
79. Риторика – це наука
а) спілкування; б) успіху; в) життя.
80. Ще у Давньому Римі головний об’єкт риторики формулювали як *Ното verbo agens*, що означає “людина, яка діє ...”.
а) мечем; в) думкою; в) словом; г) язиком.

81. На Заході (США) риторику називають (...А), в Японії – теорією (...Б), у Бельгії – (...В).

- а) неориторикою;
- б) теорією і практикою комунікації;
- в) мовного існування людини.

А _____ Б _____ В _____

82. Логос, (...А), пафос, (...Б).

- а) етос; б) софіст; в) фобос; г) орос; д) топос.

А _____ Б _____

83. ... – це риторичне поняття, що означає загальні місця у промові, найтипівіші часо-просторові мовні ситуації та їх описи.

84. У давньогрецькій мові слово logos означало такі дві групи понять: а) ... і б)

85. У давньогрецькій мові слово ethos означало ... і спочатку вживалось як ознака оратора, а потім закріпилось у риторичній науці як ... принцип.

86. ... – це інтелектуальне, вольове, емоційне прагнення мовця, що виявляється і під час мовлення, і під час роботи з текстом.

87. Закон ... потребує від оратора вивчення соціально-демографічних, суспільно-психологічних та індивідуально-особистісних ознак аудиторії з метою ... в процесі виступу.

• **завдання на доповнення – доповніть речення**

88. Сукупність методів, прийомів створення будь-якого тексту, оформленого у зрозумілому та переконливому висловленні вивчає

89. Наука, яка вивчає способи і прийоми міжлюдської комунікації, виражальні можливості слова, правила й закономірності побудови й проведення публічних виступів – це... .

- а) мовознавство; б) стилістика; в) риторика.

90. У риториці наука і мистецтво становлять

а) суперечливу єдність; б) нероздільну єдність; в) дилему.

91. Насамперед риторика – це наука (...А), тобто мовознавча, більше того – (...Б).

1) психологічна, 2) лінгвістична, 3) живомовна, 4) практична, 5) теоретична.

А _____ Б _____

92. Термін “логосфера” на позначення типових риторичних явищ у конкретному часі й просторі, зумовлених соціально-політичними обставинами, традиціями, системами освіти та виховання, використовував французький вчений

а) Жан-Поль Сартр; б) Поль Сопер; в) Ролан Барт.

• **завдання з короткою відповіддю**

93. Риторика виникла з народного мовлення демократичної Давньої Греції ... років тому.

а) 6 тис.; б) 2,5 тис.; в) 1 тис.

94. Класичний риторичний канон складається з ... розділів.

а) 3; б) 4; в) 5; г) 6.

95. Давні оратори виділили ... основні поняття риторики.

а) 2; б) 3; в) 4.

• **завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку**

96. Основними передумовами виникнення риторики були

97. У грецькій міфології був бог лихослів'я Мом, який

98. Класичною риторикою називають, тому що

99. Дайте визначення наукового терміну “риторика”.

100. У вузькому розумінні риторика – це

101. У широкому розумінні риторика – це

102. Доберіть синонім до слова “риторика”.

103. Поміркуйте: риторика – це наука чи мистецтво красномовства.

104. Поясніть значення поняття “оратор”.
105. Поясніть значення поняття “ритор”.
106. Дослідники виділяють такі види риторичних ідеалів
107. Розкрийте зміст поняття “промова”.
108. Розкрийте зміст поняття “чорна риторика”.
109. Поясніть співвідношення понять “красномовство”, “риторика”, “ораторська майстерність”.
110. До розділів риторики належать... .
111. Інвенція – це
112. Диспозиція – це
113. Елокуція – це
114. Підрозділ елокуції – це... .
115. Меморія – це
116. Акція – це
117. Релаксація – це
118. Після виступу настає етап релаксації, тобто
119. Логос – це поняття, яке
120. В античній риториці поняття “логос” розумілось як
121. Риторика – це інтегральна дисципліна, адже вона
122. Риторика – це універсальна дисципліна, бо вона
123. Риторикі називають систематичною наукою, тому що вона
124. Риторика тісно взаємодіє з такими науками:
125. Риторика взаємопов’язана з лінгвістикою, тому що
126. Риторика взаємопов’язана з філософією, оскільки... .
127. Риторика взаємодіє з психологією, бо

128. У часи античності гарним ритором міг стати той, хто міг не лише красномовно та переконливо викласти думки перед слухачами, але
129. Розвиток риторичних умінь і навичок неможливий без
130. Риторика – це наука, яка дозволяє здійснити самовдосконалення людини, оскільки
131. Закон моделювання аудиторії говорить про
132. Концептуальний закон риторики виділяє
133. Системно-аналітичний закон передбачає
134. Закон ефективної комунікації фіксує
135. Стратегічний закон говорить про
136. Тактичний закон звертає увагу на
137. Основні прийоми ефективного запам'ятовування – це
138. Як ви розумієте вислів Сократа “Слово може врятувати людину, слово може і вбити”?
139. Прокоментуйте думку Платона про те, що красномовство – це мистецтво керувати розумом.
140. Гармонія в риториці – це... .

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 3-4, 18-19.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 6-22.
3. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009. – С. 7-29.

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 2. РОДИ, ВИДИ І ЖАНРИ КРАСНОМОВСТВА

► Завдання закритої форми

- з вибором однієї правильної відповіді

1. До загальновідомих п'яти родів красномовства не відноситься:

- а) юридичне (судове); б) академічне; в) політичне; г) церковне;
- д) промислове; е) суспільно-побутове.

2. Ораторська діяльність науковця та викладача, який доповідає про результати дослідження або популяризує досягнення науки – це:

- а) юридичне (судове) красномовство;
- б) академічне красномовство;
- в) політичне красномовство.

3. До головних рис академічного красномовства не належить:

- а) доказовість; б) бездоганна логічність; в) млявість;
- г) чітка термінологія; д) точність мислення.

4. До основних видів діалогічного красномовства не належить:

- а) інтерв'ю; б) лекція; в) нарада.

5. Який рід красномовства характеризує вислів *“Слово – це зброя, сила й могутність ...”*:

- а) судове; б) військове; в) політичне.

6. Промова, звернена до суду, інших учасників судочинства та присутніх при розгляді кримінальної, цивільної чи адміністративної справи, що містить висновки відносно тієї чи іншої справи – це промова:

- а) судова; б) лекційна; в) політична.

7. Проповіді, бесіди, напучення, коментування Біблії у практиці різноманітних християнських конфесій – це красномовство:

- а) суспільно-побутове; б) політичне; в) церковне.

8. Влучне, гостре або урочисте слово з приводу якоїсь важливої події у приватному житті або у певній гострій чи цікавій ситуації – це красномовство:

а) суспільно-побутове; б) агітаційне; в) інформаційне.

9. Ситуації народження, вітання, прощання, зустрічі тощо супроводжує красномовство:

а) релігійне; б) судове; в) суспільно-побутове.

10. Виступ оратора, що виражає інтереси тієї чи іншої політичної сили чи роз'яснює якусь суспільно-політичну ситуацію – це красномовство:

а) академічне; б) юридичне; в) політичне; г) дипломатичне.

11. Який вид красномовства найбільш вишуканий, елітарний:

а) академічне; б) судове; в) політичне.

12. Вислів *“вербальна нота”* у дипломатичному листуванні означає:

а) документ, який слід найсерйозніше взяти до уваги;
б) питання, що має принципово важливе значення;
в) визначення основних акцентів у думках співрозмовників.

13. Який вид красномовства характеризує вислів Б.Шоу: *“Якщо ви маєте одне яблуко і я одне, при обміні ними у нас однаково залишиться по одному яблуку. Але якщо у вас є ідея, а в мене інша, після обміну ними ми матимемо по дві ідеї кожен”*:

а) діалогічне; б) політичне; в) суспільно-побутове.

14. У сучасній (...А) риторичі широко використовуються такі методи впливу на слухачів, як агітація, (...Б), маніпуляція.

а) дипломатичній; г) відеоспостереження;
б) військовій; д) пропаганда;
в) політичній; е) мітинги.

А _____ Б _____

15. Головні види ораторських промов – політичні (дорадчі), судові, похвальні (епідейктичні) – були розроблені в:

а) Давній Греції; б) Стародавньому Римі; в) Римській імперії.

16. Хто з відомих риторів говорив про три види ораторів і, відповідно, три види промов:

а) Сократ; б) Цицерон; в) Аристотель.

17. В епоху Середньовіччя формуються такі нові види промов:

- а) академічні;
- б) церковні;
- в) академічні та церковні.

18. Виголошена на партійному з'їзді доповідь, що окреслює політичну діяльність цієї партії, є:

- а) церковною доповіддю;
- б) академічною доповіддю;
- в) політичною доповіддю.

19. Як називається невеликий за обсягом біблійний жанр повчально-символічного змісту, який через інакомовлення дає розуміння морально-етичних цінностей життя:

а) слово; б) проповідь; в) притча.

20. До жанрів академічного красномовства не належить:

- а) наукова доповідь;
- б) наукове повідомлення;
- в) наукова лекція;
- г) виступ на ювілеї;
- д) реферат, виступ на семінарському занятті;
- е) науково-популярна лекція, бесіда.

21. Колоквіум, дискусія, диспут, усна рецензія, обговорення – це

- а) форми діалогу викладачів зі студентами;
- б) слідчого і підсудного;
- в) батька і сина.

22. Епітафія – це:

- а) похоронна промова;
- б) прощальна промова;
- в) надмогильний напис.

• з вибором декількох правильних відповідей

23. Назвіть основні роди риторики:

1) неориторика; 2) ділова; 3) військова; 4) класична; 5) свій варіант.

24. До головних рис академічного красномовства не відноситься:

- а) доказовість; б) бездоганна логічність; в) млявість;
г) чітка термінологія; д) точність мислення; е) суперечливість.

25. У дипломатичному красномовстві найпоширенішими є такі види промов:

- а) виступи під час візитів; б) науково-популярні лекції; в) запальні виступи на актуальну для суспільства тематику;
г) виступи на міждержавних зустрічах; д) листування.

• завдання на відповідність

26. Встановіть відповідність між видами красномовства та їх дискурсами.

А) політичне	1) доповідь, лекція-бесіда, диспут
Б) суспільно-побутове	2) віче, мітингова промова, дебати
В) академічне	3) вітальне слово, епітафія, обмін новинами

А _____ Б _____ В _____

27. Встановіть відповідність між видами красномовства та їх зразками.

А) політичне	1) інавгураційний виступ президента
Б) суспільно-побутове	2) епітафія
В) дипломатичне	3) лист козаків турецькому султану

А _____ Б _____ В _____

28. Встановіть відповідність між висловами з дипломатичного красномовства та їх значенням:

А) де-юре	1) особа, яка втратила довіру
Б) де-факто	2) юридично
В) персона нон грата	3) існуючий стан справ
Г) статус-кво	4) фактично

А _____ Б _____ В _____ Г _____

• завдання на встановлення правильної послідовності дій

29. Розставте у послідовності виникнення види красномовства:

- а) судове, б) рекламне, в) політичне, г) лекційно-пропагандистське, д) епідейктичне, е) релігійне.

30. Вкажіть послідовно етапи підготовки до лекції як жанру академічного красномовства:

а) складання плану, б) формулювання теми, в) запис тексту, г) аналіз слухачької аудиторії, д) оформлення літератури, е) робота над запам'ятовуванням тексту.

►► **Завдання відкритої форми**

• **завдання з пропусками**

31. ... – основний жанр академічного красномовства.

32. З часом вузівська лекція поступово перетворюється на ... лекцію.

33. Академічна риторика розпочала свій бурхливий розвиток у Європі ... , хоч ще у академіях і лікеях ... навчання будувалось за типом взаємодії викладача зі студентами.

а) часів Давньої Греції;
б) в епоху Середньовіччя;
в) з відкриттям перших університетів.

34. Найдавніший вид красномовства – ... риторика.

а) судова; б) політична; в) академічна.

35. Політичні промови майже завжди є ..., тому що в них є ствердження якоїсь ідеї.

36. Історія гомілетики починається з

а) моменту віднайдення гомілкової кістки первісної людини;
б) нагірної проповіді Ісуса Христа.

Гомілетика (або ... красномовство) започаткувалося в давній Україні з

• **завдання на доповнення – доповніть речення**

37. Сучасна академічна риторика як риторика активного пізнання реалізується у формах лекції, семінару Хоча є спроби окреслити до ... видів.

38. З часом вузівська лекція поступово перетворюється на

39. Найдавніший вид красномовства – ... риторика.

40. Цицерон залежно від видів ораторів виділяв ... види промов.
41. Грецьке слово “гомілетика” означає Історично цей термін пов’язаний з виголошенням ..., присвячених християнським законам.
42. Політична промова завжди має бути попередньо ... і розрахована на живе

• **завдання з короткою відповіддю**

43. У якому столітті виникла судова риторика:
а) V ст. до н. е.; б) V ст. н. е.; в) епоха середньовіччя.
44. В Україні дипломатичне красномовство започаткувалося у:
а) IX ст.; б) XVII ст.; в) XX ст.
45. Сучасні дослідники розрізняють ... основних родів красномовства.
а) 5; б) 7; в) 3.

• **завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку**

46. Головні риси академічного красномовства – це
47. Головні ознаки політичного красномовства – це
48. Політичні промови майже завжди є гостропубліцистичними, тому що в
49. Політичне красномовство реалізується через такі жанри
50. Військова риторика залишається актуальним видом комунікативної діяльності тому, що
51. Сучасна теорія риторики виділяє такий її вид, як ділова, через те, що... .
52. Доповідь відрізняється від промови тим, що... .
53. Притча – це
54. Доповніть твердження: *“Існує прислів’я, що справжній дипломат має язика тільки для того, щоб своєчасно ... ”.*

55. З точки зору риторичної діяльності слово “дискурс” означає
56. В сучасному світі релігійне красномовство може бути використане
57. Основні особливості рекламного красномовства – це
58. Чи використовується у вашій фаховій діяльності лекційно-пропагандистське красномовство і з якою метою?
59. Виступ відрізняється від промови
60. Лекції бувають таких видів
61. Хто з українських авторів давав поради щодо змісту суспільно-побутових промов?
62. Дипломатичне красномовство має кілька видів промов, серед яких поширені

Література:

1. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 190-216.
2. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009. – С. 32-49.

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 3. РИТОРИКА В ІСТОРІЇ СВІТУ**► ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ****• з вибором однієї правильної відповіді**

1. У грецькій міфології риторика уособлювала одна з дев'яти мистецьких муз, донька Зевса і богині пам'яті Мнемосіни богиня:

- а) Клію; б) Євтерпа; в) Талія; г) Калліопа; ґ) Мельпомена;
- д) Терпсіхора; е) Ерато; є) Полігімнія; ж) Уранія.

2. Ім'я грецької богині риторики *Калліона* означає:

- а) говірлива жінка;
- б) та, що прекрасно говорить;
- в) мудра жінка.

3. Який період античності тлумачить риторика як *мистецтво говорити добре*:

- а) Давня Греція; б) Давній Рим; в) Стародавній Єгипет.

4. Який державний устрій Греції дозволив розвинутися риторичі у найвищу майстерність володіння словом:

- а) тоталітарний; б) монархічний; в) демократичний.

5. Давні греки мали особливу форму покарання – це:

- а) остракізм (у перекладі з гр. – черепок);
- б) ареопагу (за законами аристократичної ради);
- в) віче.

6. У римській культурі риторика зображувалася у образі:

- а) двох богинь Ерид;
- б) богині переконання Пейто;
- в) вченої жінки – богині мистецтв.

7. Кого називав Аристотель “батьком риторики”?

- а) Емпедокла; б) Корака; в) Горгія.

8. Кого вважають засновником риторики в Афінах?

- а) Емпедокла; б) Корака; в) Горгія.

9. Видами риторичних вправ у античних риторичних школах були:

- а) декламації та контроверсії;
- б) декламації та суазорії;
- в) контроверсії та суазорії.

10. В епоху еллінізму на перший план виходять промови:

- а) епідейктичні; б) політичні; в) судові.

11. Хто відкрив першу школу красномовства, де готували ораторів-професіоналів:

- а) Ісократ; б) Сократ; в) Лісій.

12. У феномені софістики риторика і філософія:

- а) плідно співіснували;
- б) постійно конфліктували.

13. Для софістів була важлива істина?

- а) так б) ні

14. У діяльності софістів були позитивні сторони?

- а) так б) ні

15. Мистецтво ведення бесіди, метою якої є досягнення істинного знання, в епоху Античності називалось:

- а) діалектика; б) еристика; в) софістика.

16. В сучасному розумінні софізм – це:

- а) помилка у виборі граматичної форми;
- б) умовисновок на основі двох суджень-засновників;
- в) міркування, яке містить навмисне допущену помилку.

17. Виберіть те твердження, яке характеризує риторичну діяльність софістів:

- а) перевага форми над змістом, спекулювання на хитрощах, увага до риторика, перемога за будь-яку ціну;
- б) орієнтир на слухача, правдивість, некорисливість;
- в) намагання донести до кожного слухача суть божественного вчення, проповідування, благочестивість і праведність.

18. Першим з великих ораторів Афін був:

- а) Корака; б) Лісій; в) Перікл.

19. Великий оратор Афін, який ніколи не виступав публічно
а) Сократ; б) Ісократ; в) Перікл.
20. Сократ дотримувався положення про те, що:
а) риторика необхідна для філософа;
б) риторика не потрібна філософу.
21. Кому з античних ораторів належить розробка діалектичного методу “запитання – відповідь”, необхідного для встановлення об’єктивної істини?
а) Платону; б) Сократу; в) Ісократу.
22. Виберіть те твердження, яке характеризує риторичну діяльність Сократа:
а) перевага форми над змістом, спекулювання на хитрощах, увага до риторика, перемога за будь-яку ціну;
б) орієнтир на слухача, правдивість, некорисливість, використання методу “питання – відповідь”;
в) намагання донести до кожного слухача суть божественного вчення, проповідування, благочестивість.
23. Хто із знаменитих ораторів Стародавньої Греції мав мовленнєві вади, але завдяки наполегливій праці досяг великого успіху?
а) Аристотель; б) Цицерон; в) Демосфен.
24. Хто з риторів Давнього Світу тренувався виголошувати промови на березі моря із камінцями в роті:
а) Демосфен; б) Сократ; в) Цицерон.
25. Хто був учителем Платона:
а) Аристотель; б) Сократ; в) Цицерон.
26. На думку Платона, справжнє красномовство властиве:
а) оратору; б) філософу; в) історичу.
27. З чийм ім’ям пов’язують заснування першої академії:
а) Аристотеля; б) Платона; в) Цицерона.

28. Утвердив принцип “риторика – майстер переконання” і розробив ряд засобів, якими оратор може, насолоджуючи душу слухача і приспавши трошки розум, вести його за собою:
а) Аристотель; б) Горгій; в) Сократ.
29. Хто був учителем Александра Македонського:
а) Аристотель; б) Сократ; в) Цицерон.
30. Хто перший представив давнім грекам риторику як науку та мистецтво?
а) Платон; б) Аристотель; в) Сократ.
31. Хто з давніх риторів підсумував тогочасні знання з риторики і вивів її у струнку систему у книзі під назвою “Риторика”:
а) Цицерон; б) Платон; в) Аристотель.
32. Риторичне вчення виклав у двох трактатах “Риторика” („Про мистецтво риторики”) і “Поетика”:
а) Катон; б) Гай Веррес; в) Аристотель.
33. Аристотель виділив такі види промов:
а) дорадчі, епідейктичні, судові;
б) академічні, епідейктичні, судові;
в) дорадчі, епідейктичні, політичні.
- ***
34. У Давньому Римі періоду імперії знижується значення красномовства:
а) епідейктичного; б) політичного; в) судового.
35. Вищим ступенем у шкільній системі освіти Давнього Риму була:
а) школа граматики; б) школа літератора; в) школа ритора.
36. Керівником першої державної риторичної школи в Давньому Римі був:
а) Марк Фабій Квінтіліан;
б) Сенека Старший;
в) Марк Туллій Цицерон.

37. Хто з римських риторів і політиків створив сучасний календар і почав оприлюднювати матеріали засідань Сенату?
а) Квінтіліан; б) Цезар; в) Цицерон.

38. Кого можна вважати засновком преси і журналістики?
а) Квінтіліан; б) Цезар; в) Цицерон.

39. Хто з відомих людей римської епохи закликав вчити риторики з дитинства?
а) Квінтіліан; б) Цезар; в) Цицерон.

40. Хто з римських риторів висунув ідеал освіченого оратора-філософа, полум'яного патріота?
а) Сенека; б) Цезар; в) Цицерон.

41. Цицерон серед трьох компонентів, необхідних для красномовства, віддавав перевагу:
а) природному обдаруванню; б) навичкам; в) знанням.

42. Творчість Цицерона — це:
а) філософія під знаком риторики;
б) риторика під знаком філософії.

43. Хто сказав таку фразу: *“Я знаю, що я нічого не знаю”*?
а) Ісократ; б) Аристотель; в) Сократ.

44. Хто є автором висловлювання: *“Є два мистецтва, що можуть поставити людину на найвищій щабель пошани: одне – мистецтва полководця, друге – мистецтво вправного оратора”*?
а) Цицерон; б) Гай Юлій Цезар; в) Квінтіліан.

45. Кому з грецьких мислителів належать слова: *“Риторика – мистецтво керувати розумом”*?
а) Платону; б) Сократу; в) Квінтіліану.

46. Хто з античних мислителів сказав: *“Перш за все слід пізнати істину стосовно будь-якої речі, про яку говориш чи пишеш”*?
а) Платону; б) Аристотелю; в) Квінтіліану.

47. Хто автор вислову “*Прийшов, побачив, переміг*”?

а) Квінтіліан; б) Цезар; в) Цицерон.

48. Назвіть автора афоризму: “*Коли говорить зброя, закони мовчать*”.

а) Цезар; б) Цицерон; в) Демосфен.

49. Риторика в епоху Середньовіччя свої позиції в культурі:

а) втрачає; б) зміцнює; в) нівелює.

• з вибором декількох правильних відповідей

50. Назвіть причини інтенсивного розвитку риторики у Стародавній Греції:

а) потреба самозахисту;

б) розвиток риторичних шкіл;

в) змагальність;

г) існування усної традиції ліричної та епічної поезії.

51. Для давньоримської риторики характерними є ознаки:

а) складність конструкцій речень;

б) інвективність (розвінчуваність);

в) афористичність.

52. Вкажіть, хто з ораторів *не* представляє давньогрецьку риторику:

а) Цицерон; б) Горгій; в) Квінтіліан; г) Гізель.

53. Теорію “істинного красномовства” (на протипагу ораторам-софістам, байдужим до істини) створили давньогрецькі філософи:

а) Сократ; б) Платон; в) Демосфен; г) Цицерон.

54. Великими майстрами проповідництва у греків були:

а) Іоанн Златоуст; б) Іоанн Богослов; в) митрополит Іларіон; г) Кирило Туровський.

55. Виберіть дослідників риторичної діяльності, які досліджують особливості сучасної риторики:

1) Х.Леммерман, 2) А.Шопенгауер, 3) Д.Карнегі, 4) І.Томан, 5) К.Бредемайер.

• **завдання на відповідність**

56. Встановіть відповідність між автором і твором

А) Цицерон;	1) “Оратор”;
Б) Платон;	2) “Горгій”;
В) Аристотель	3) “Риторика”;
	4) “Ораторська освіта”

А _____ Б _____ В _____

57. Встановіть відповідність між постаттю та історичною епохою:

А) Цицерон;	1) Давня Греція;
Б) Платон;	2) Стародавній Рим;
В) Квінтіліан	3) Римська імперія;

А _____ Б _____ В _____

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

58. Розмістіть прізвища видатних ораторів у хронологічній послідовності, відповідно до часу їх творчості:

- а) Платон; б) Демосфен; в) Сократ; г) Аристотель.

59. Розставте у хронологічній послідовності представників світової риторичної думки:

- а) Х.Леммерман, б) Д.Карнегі, в) Х.Перельман, г) К.Бредемайер.

►► **Завдання відкритої форми**

• **завдання з пропусками**

60. Духовно-виховне і філософське вчення у Греції V–IV ст. до н. е., що базувалась на суб’єктивізмі і запереченні об’єктивної істини – ...

- а) еристика; б) діалектика; в) софістика.

61. В період ... риторика називали “царицею наук”.

- а) античності; б) Середньовіччя; в) Нового часу.

62. Дотримання ... принципу було головним для бесід Сократа.

- а) логічного; б) об’єктивного; в) суб’єктивного.

63. ... випив чашу з отрутою, звернувшись перед цим з промовою до своїх суддів.

64. Давньогрецький оратор і філософ ... вважав, що мовлення людей таке ж, як і їх життя.

а) Ісократ; б) Сократ; в) Платон.

65. Платон різко критикував ... , що не шукала істину.

66. Д.Карнегі – американський психолог, який перший відкрив у Нью-Йорку курси

• **завдання на доповнення – доповніть речення**

67. Духовно-виховне і філософське вчення у Греції V–IV ст. до н. е., що базувалась на суб'єктивізмі і запереченні об'єктивної істини – це

68. Вислів *“Крадій не бажає придбати щось погане. Придбання чогось доброго є добра справа. Отже, крадій робить добру справу”* – це

а) солєцизм; б) афоризм; в) софізм.

69. Основними передумовами розвитку ораторського мистецтва у Стародавній Греції були... .

70. Ісократ був

а) старшим софістом;

б) засновником школи риторики у Римі;

в) засновником школи риторики у Афінах.

71. Саме Горгій утвердив принцип *“Риторика – ...”*.

72. Основою філософії й етики Сократа стали ... і... та

73. Сократ запам'ятався нащадкам як великий

74. Голову й руки відрубали

а) Сократу; б) Цицерону; в) Демосфену.

75. Про бесіди Сократа ми знаємо завдяки праці Платона

76. Аристотель вважав головним у риториці пошук доказів і

77. Витягування істини шляхом постановки правильних питань називається

78. *“Не можна навчитися добре думати без уміння добре говорити”*, –говорив... .

а) Сократ; б) Ісократ; в) Протагор; г) Горгій.

79. “Про оратора”, “Брут”, “Оратор”, філософські “Тулусканські бесіди” – це твори... .

а) Цицерона; б) Цезаря; в) Квінтіліана.

80. Д.Карнегі – американський психолог, автор праці з риторики

• завдання з короткою відповіддю

81. Час виникнення риторики у Давній Греції:

а) V ст. до н. е; б) II ст. до н. е. ; в) II ст. н. е.

82. Римський період в історії риторики починається у

а) V ст. до н. е; б) II ст. до н. е. ; в) II ст. н. е.

83. Час виникнення неориторики:

а) 1958 р.; б) 2000 р.; в) II ст. н. е.

84. Ісократ вважав, що ораторська промова повинна містити ... частин.

а) три; б) чотири; в) сім.

• завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку

85. Поясніть значення терміну “софістика”.

86. В сучасному розумінні слово “софізм” означає

87. Поясніть, яку мету ставили перед собою софісти.

88. Остракізм – це спосіб заохочення чи покарання?

89. Назвіть позитивні і негативні софістів.

90. Назвіть причини виникнення софістики у Давній Греції.

91. Пригадайте, який випадок стався з юним Демосфеном і як це визначило його ораторське майбутнє.

92. Поясніть, чому Демосфен надавав великого значення інтонаційності промови.

93. Сократ свідомо випив отруту, бо не хотів

94. Які види ораторських промов були розроблені в Давній Греції?

95. У чому, на думку Платона, полягає роль оратора?

96. Яке визначення риторики дав Аристотель?

97. Яка роль Сократа в розвитку риторики?

98. Яка роль Платона в розвитку риторики?

99. Яка роль Аристотеля в розвитку риторики?

100. Яка роль Цицерона в розвитку риторики?

101. Поясніть зміст вислову Цицерона: *“Ні ті, хто зайнятий облаштуванням держави, ні ті, хто веде війни, ні ті, скорені і сковані царським владичеством, не здатні спалахнути пристрастю до слова. Красномовство – завжди супутник миру, товариш спокою і ніби вигодованець впорядкованої держави”*.

102. Яким, на думку Цицерона, є ідеальний оратор?

103. Які вимоги висував Цицерон до оратора?

104. Окресліть роль Гай Юлія Цезаря в розвитку риторики.

105. Визначте роль Квінтіліана в розвитку риторики.

106. Ви переконані, що чия влада, того й мова; чия мова, того й влада?

107. Ви переконані, що красномовство – майстер переконання?

108. Ви переконані, що обов’язок оратора говорити правду?

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 20-34.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 21-55.
3. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009. – С. 74-97, 116-139.

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 4. З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РИТОРИКИ**► Завдання закритої форми****• з вибором однієї правильної відповіді**

1. Який період в історії України дає пам'ятки, де використовуються перші риторичні прийоми?

а) козаччина; б) Київська Русь; в) трипільська культура.

2. У риторичі Київської Русі виокремлюють два основних види:

а) філософський та історичний;

б) повчальний та урочистий;

в) панегіричний і монологічний;

г) академічний і політичний.

3. У період Київської Русі спостерігається розквіт красномовства:

а) академічного; б) гомілетичного; в) судового.

4. Першим видатним християнським проповідником Київської Русі був:

а) Іоанн Златоуст;

б) Іларіон;

в) Кирило Туровський;

г) Іван Вишенський.

5. Християнська проповідь спрямована насамперед на:

а) інформування; б) переконання; в) зацікавлення.

6. *“Слово про Закон і Благодать”* написав:

а) Іларіон;

б) Кирило Туровський;

в) Григорій Сковорода;

г) Лазар Баранович.

7. *“Слово в новий тиждень після Пасхи”* написав:

а) Іларіон;

б) Кирило Туровський;

в) Григорій Сковорода;

г) Лазар Баранович.

8. Автором полемічних послань був:

- а) Григорій Сковорода;
- б) Володимир Мономах;
- в) Анатолій Радивилівський;
- г) Іван Вишенський.

9. Вкажіть найвідомішого українського полеміста, який у викривальних листах-посланнях майстерно поєднав різні риторичні прийоми й стилістичні засоби:

- а) Іван Вишенський; б) Григорій Сковорода; в) Феофан Прокопович.

10. Чи були брати Ліхуди першими, хто привіз підручник з риторики в Україну?

- а) так б) ні

11. Назвіть ректора Києво-Могилянської академії, відомого автора підручника з риторики:

- а) Іван Вишенський; б) Григорій Сковорода; в) Феофан Прокопович.

12. Найвидатнішим ритором і найкращим українським оратором кін. XVII – поч. XVIII ст. вважають:

- а) Стефана Яворського;
- б) Антонія Радивилівського;
- в) Феофана Прокоповича.

13. Викладачами риторики в Києво-Могилянській академії були:

- а) Стефан Яворський, Феофан Прокопович, Лазар Баранович;
- б) Григорій Сковорода, Іван Вишенський, Дмитро Ростовський;
- в) Володимир Мономах, Іларіон, Кирило Туровський.

14. Назвіть відомого українського філософа, якого за його спосіб життя можна назвати “новітнім Сократом”:

- а) Феофан Прокопович; б) митрополит Іларіон; в) Григорій Сковорода.

15. Хто з відомих російських вчених спеціально приїжджав у Київ вчитися риторики?

а) А.Лосєв; б) М.Бердяєв; в) М.Ломоносов.

16. Вислів “rhetor goxolanum” означає:

- а) тип інтелігента-ритора XVII –XVIII ст.;
- б) мовлення Роксолани;
- в) українська риторика.

17. У XIX – поч. XX ст. українське ораторство розвивається рідною мовою.

- а) так
- б) ні

18. Українська риторика періоду Радянського Союзу переживає:

- а) занепад; б) розквіт; в) ігнорується.

19. Кому з українських ораторів належать афористичний вислів: *“Хто думає про науку, той любить її, а хто її любить, той ніколи не перестав вчитися”*?

- а) Феофану Прокоповичу;
- б) Григорію Сковороді;
- в) Івану Вишенському.

• **з вибором декількох правильних відповідей**

20. Великими ораторами Київської Русі були:

- а) Іоанн Златоуст; б) Іоанн Богослов; в) митрополит Іларіон;
- г) Кирило Туровський.

21. Хто з відомих діячів української культури навчався у Києво-Могилянській академії?

- 1) Феофан Прокопович, 2) Іван Вишенський, 3) Григорій Сковорода, 4) митрополит Іларіон, 5) Іван Франко.

22. Виберіть сучасних українських дослідників риторичної діяльності:

- а) М.Львов, б) М.Препотенська, в) Л.Мацько, г) Г.Сагач.

• **завдання на відповідність**

23. Встановіть відповідність між особою та її соціальним статусом:

А) Іларіон	1) мандрівний філософ
Б) Феофан Прокопович	2) митрополит Київської Руси
В) Григорій Сковорода	3) ректор Києво-Могилянської академії

А _____ Б _____ В _____

24. Встановіть відповідність між особою та твором:

А) Іларіон	1) “Слово в новий тиждень після Пасхи”
Б) Кирило Туровський	2) “Слово про Закон і Благодать”
В) невідомий автор	3) “Слово про Ігорів похід”

А _____ Б _____ В _____

25. Встановіть відповідність між автором і твором:

А) Володимир Мономах	1) “Слово про закон і благодать”
Б) Кирило Туровський	2) “Слово в новий тиждень після Пасхи”
В) Інокентій Гізель	3) “Мир з Богом чоловіку”
	4) “Про риторичне мистецтво”

А _____ Б _____ В _____

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

26. Вкажіть правильну послідовність подій життя Феофана Прокоповича.

- став ректором Києво-Могилянської академії, ледь не був обраний Папою у Римі, співпраця із Петром І, вимолювання пробачення перед стінами монастиря;
- ледь не був обраний Папою у Римі, вимолювання пробачення перед стінами монастиря, став ректором Києво-Могилянської академії, співпраця із Петром І;
- співпраця із Петром І, став ректором Києво-Могилянської академії, ледь не був обраний Папою у Римі, вимолювання пробачення перед стінами монастиря.

27. Розставте у хронологічному порядку постаті відповідно до часу їх риторичної діяльності:

- митрополит Іларіон, 2) Феофан Прокопович, 3) Іван Вишенський, 4) Григорій Сковорода, 5) Ліна Костенко, 6) Іван Франко, 7) Михайло Грушевський.

▶▶ Завдання відкритої форми**• завдання з пропусками**

28. Першим великим християнським ... Київської Русі був митрополит
29. До найдавніших пам'яток періоду Київської Русі належать "Ізборники ..." ... років.
30. "Слово про закон і благодать" ... Іларіона було першим твором ... красномовства.
31. "Слово о полку Ігоревім" – перший твір ... літератури.
а) оригінальної; б) перекладної; в) зарубіжної.
32. Іван Вишенський відомий як перший представник ... літератури.
а) оригінальної, б) перекладної, в) полемічної.
33. Григорій Сковорода відхилив пропозицію Катерини II жити ... і став ... філософом.
34. Перебуваючи у Римі, ... ледь не став папою римським.

• завдання на доповнення – доповніть речення

35. Риторика як навчальна дисципліна в епоху Середньовіччя входила до складу... .
а) тривіуму; б) квадривіуму; в) семичастний канон.
36. Феофан Прокопович, перебуваючи у Римі, ледь не став
37. Повернувшись до Києва, Феофан Прокопович стояв на колінах перед ..., щоб
38. Підручники з риторики у Києво-Могилянській академії були написані ... мовою.
39. Завершіть вислів ... : *"Всякому городу нрав і ..."*.
40. Завершіть вислів ... : *"Світ ловив мене, та ..."*.

• завдання з короткою відповіддю

41. "Слово о полку Ігоревім" датується
а) XI ст. до н. е., б) XI ст. н. е., в) XXI ст. н. е.

42. “Збірників Святослава” було

а) один; б) два; в) три.

43. Курс риторики в Києво-Могилянській академії студенти вивчали протягом

а) 1 року; б) 2 років; в) 3 років.

44. Зі скількох книг складається праця Феофана Прокоповича “Про риторичне мистецтво”:

а) 2; б) 5; в) 7; г) 10.

• завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку

45. Гомілетика – це... .

46. Іван Вишенський в українській риториці

47. Григорій Сковорода в українській риториці

48. Продовжіть думку: *“Мовний стиль Г.Сковороди позначений характерними рисами українського бароко, зокрема ...”*.

49. Чи погоджуєтесь ви з твердженням Ф.Прокоповича, що риторика є *«царицею душ, княгинею мистецтв»*?

50. Як ви розумієте вислів Петра І (1724), виданий після “Духовного регламента” Ф. Прокоповича: *“Господам сенаторам... запретить речь по бумажке читать, токмо своїми словами, чтоб дурость каждого всем явна была”*. Обґрунтуйте власну точку зору на категоричну заборону Петра І читання доповіді з тексту.

51. Серед відомих діячів української культури майстрами слова були

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 35-39.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 55-89.
3. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009. – С. 116-139.

Модуль 2

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 5. МЕТОДИКА ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ПРОМОВИ

▶ ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ

- **з вибором однієї правильної відповіді**

1. Те, про що йдеться у промові, називається:

а) ідеєю; б) темою; в) проблемою.

2. Мета промови — це:

а) результат, до якого прагне оратор;
б) враження, яке ритор намагається справити на аудиторію;
в) абсолютна зацікавленість усіх слухачів.

3. Метою ораторської промови є:

а) вплив або інформування;
б) інформування або переконання;
в) витонченість виразу думки або вплив.

4. Бібліографія – це:

а) опис книги;
б) список літератури;
в) література про Біблію.

5. Виписки до тексту виступу краще робити на окремих листках.

а) так б) ні

6. Опрацювання літератури для підготовки до виступу обов'язково потрібне.

а) так б) ні

7. Чи треба намагатися усе сказати під час виступу?

а) так б) ні

8. У перекладі з грецької слово “тема” означає:

а) щось нове;
б) те, що покладене в основу;
в) те, що дане.

9. Матеріал для промови може вбирати досвід:

а) власний; б) чужий; в) і той, і той.

10. Чи входить у підготовку до виступу складання плану?

а) так б) ні

11. Яке з названих слів відображає види плану?

а) цитатний, б) афористичний, в) ускладнений.

12. До знаків партитури за місцем їх розташування в тексті не належать:

а) рядкові; б) нарядкові; в) абзацові; г) підрядкові.

13. Знаки партитури – це:

а) нотні знаки; б) розмітка тексту; в) пунктуаційні знаки.

14. Чи може визначення термінів і понять бути допоміжним матеріалом у підготовці до виступу?

а) так б) ні

15. Коли слід починати готуватися до відповідального виступу:

а) за кілька днів;

б) напередодні;

в) зразу після повідомлення про те, що ви виступатимете.

16. За змістом матеріал до виступу повинен бути:

а) актуалізований старий;

б) лише новий;

в) новий і старий.

17. Якщо виступ невеликий за обсягом, у ньому слід:

а) подавати різні аспекти проблемного питання;

б) подавати один аспект проблемного питання;

в) ваш варіант.

18. Конспект виступу може заважати творчій активності оратора.

а) так б) ні

19. Конспектувати прочитаний матеріал краще:

а) на окремих карточках;

б) на окремих листках;

в) у зошиті.

20. Додаткову літературу слід читати, роблячи олівцем позначки на полях.

а) так б) ні

21. Матеріал, який оратор опрацьовує під час підготовки до виступу, повинен бути:

а) такий самий за обсягом, як і виступ;

б) трохи менший за обсягом;

в) більший за обсяг виступу.

22. Вислів *“Іван – сирота. Його батько помер, коли йому було 16 років”* – це логічна помилка:

а) поспішні висновки після недбалого переліку фактів;

б) нерозрізнення об’єктів дії;

в) об’єднання неспіввідносних понять.

23. Вислів *“Цей чоловік має прекрасні жінку і авто”* – це логічна помилка:

а) підміна тези;

б) нерозрізнення об’єктів дії;

в) об’єднання неспіввідносних понять.

24. Найбільш ефективним способом запам’ятовування матеріалу є:

а) логічний; б) механічний; в) мнемотехнічний.

25. “Ефект рамки” полягає в тому, що найкраще запам’ятовується:

а) початок і кінець повідомлення;

б) початок і середина повідомлення;

в) середина і кінець повідомлення.

- з вибором декількох правильних відповідей

26. Процес підготовки промови не включає:

1) вибір теми; 2) складання плану; 3) її проспівування; 4) збирання матеріалу; 5) запис промови; 6) розмітка тексту знаками партитури; 7) тренування.

27. Матеріалом для промови з власного життя може бути:
1) емоції, 2) спостереження, 3) книги, 4) інтерв'ю, 5) статистика.
28. Основними складовими конспекту будь-якого виступу є:
1) текст, 2) план, 3) тема/назва, 4) список літератури, 5) вступ, 6) висновок, 7) звернення до слухачів.
29. Які з названих слів не відображають види плану?
а) цитатний, б) афористичний, в) ускладнений.
30. Допоміжним матеріалом для виступу може бути:
1) засоби наочності, 2) статистичні дані, 3) всі, 4) приклади, 5) порівняння, 6) посилання на авторитети.
31. Що повинно бути у конспекті прочитаного матеріалу, щоб він допомагав якомога ефективніше підготуватися до виступу:
а) бібліографічний опис джерела інформації; б) кольорові виділення; в) багато невеликих абзаців; г) невеликі поля; д) схеми-концепти.
32. До знаків партитури за місцем їх розташування в тексті належать:
1) рядкові, 2) нарядкові, 3) позарядкові, 4) підрядкові.
33. Основні правила розстановки логічних наголосів:
1) правило вісімки, 2) правило скелетування, 3) правило протиставлення, 4) правило введення нового поняття, 5) правила граматики.
34. За цільовим призначенням виступи бувають:
1) закличні, 2) розважальні, 3) інформаційні, 4) агітаційні, 5) переконуючі, 6) видовищні.

• **завдання на відповідність**

35. Розташуйте етапи ораторської діяльності відповідно до етапів підготовки промови:

А) виголошення промови	1) інвенція
Б) підготовка тексту	2) елокуція
В) робота із засобами наочності	3) акція
Г) діалог зі слухачами	4) диспозиція

А _____ Б _____ В _____ Г _____

36. Встановіть відповідність між знаком партитури та його значенням:

А) середня пауза	1) < >
Б) вставні слова або речення	2) //
В) уповільнення мовлення	3) []
Г) для додаткової інформації	4) _ _ _
- А _____ Б _____ В _____ Г _____

37. Встановіть відповідність між знаком партитури, його значенням та розташуванням:

А) інтонація іронії	1) Λ	а) надрядковий
Б) злам інтонації	2) “ ”	б) підрядковий
В) логічний наголос	3)	в) рядковий
Г) прискорення темпу	4) →	
- А _____ Б _____ В _____ Г _____

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

38. Почергово визначте ваші дії під час підготовки до виступу:

- 1) продумування плану, 2) підбір матеріалу, 3) вибір теми, 4) інформація про слухачів, 5) підбір одягу, 6) написання тексту виступу, 7) тренінг виголошування виступу.

►► **ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ**

• **завдання з пропусками**

39. Підготовка промови – це ... процес.

- а) важкий; б) творчий; в) чітко визначений.

40. Підготовка до виступу обов'язково включає підготовку ... виступу.

41. Перед написанням тексту слід скласти ... виступу.

42. На відміну від тематики тема повинна стосуватися ... питання.

43. У конспекті рекомендовано вказувати ... джерела інформації.

44. Бібліографія – це ... з певного питання.

45. Варто поглянути на ... свого виступу задалегідь і звернути особливу увагу на його ... і акустику.

46. Готуючись до виступу, його текст слід кілька разів ..., а потім обов'язково ... перед дзеркалом.

47. Без ... промова не “промовлятиме” до сердець слухачів.

48. Без розуміння необхідності ... до виступу він ніколи не буде вдалим.

49. Підготовка промови близька до ... виду діяльності.

1) розважального, 2) наукового, 3) комунікативного.

• **завдання на доповнення – доповніть речення**

50. Підготовка промови – це

51. З давніх часів серйозними недоліками промови вважалися шаблонність, переказ чужих думок без

52. Домовленнєві етапи підготовки промови – це ... і

53. Ейдетика – це

а) мистецтво суперечки;

б) образно-асоціативне запам'ятовування інформації;

в) наука про методи науково-пізнавальної діяльності.

54. Під час роботи над виголошенням тексту виступу його розбивають за допомогою

55. Щоб написати текст промови, необхідно опрацювати відповідну

56. Важливою складовою підготовки промови є її логічна побудова у виді

57. Опрацювання матеріалу передбачає ведення

58. З метою досягнення кращого розуміння змісту повідомлення необхідно використовувати відповідні

59. За цільовим призначенням виступу бувають: агітаційні, переконуючі, ...,

60. Щоб виголосити промову, її спочатку слід (...А) і (...Б).
1) написати, 2) прочитати, 3) розказати про себе, 4) переказати вголос, 5) підготувати матеріал.

61. Для досягнення гарного звучання свого голосу слід виконувати відповідні

62. Щоб добре виголосити “чужий” текст, його спершу треба опрацювати за допомогою знаків

• завдання з короткою відповіддю

63. Вкажіть час промовляння до слухачів, після якого їх увага починає розсіюватись:

а) 45 хв.; б) 15 хв.; в) 60 хв.

64. “Магічне число” дорівнює:

а) 3 ± 2 ; б) 5 ± 2 ; в) 7 ± 2 .

65. Оптимальний час тривання промови:

а) 20-30 хвилин; б) більше 40 хвилин; в) до 60 хвилин.

• завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку

66. Правило “третьої милі” означає, що готуючись до виступу, слід підготувати

67. Принцип скелетування під час розстановки логічних наголосів полягає у

68. Підготовка до виступу має чітко визначену послідовність дій, яка допомагає

69. Закон виключення третього – це

70. Добре підготуватися до промови неможливо без

71. Зручні помічники у підготовці до виступу – дзеркало, відеозапис, диктофон. Ними слід обов’язково користуватися, щоб

72. Тема виступу – це те, про що

73. Тема розкрита, коли
74. Конспектування відповідної літератури під час підготовки до виступу необхідно робити за правила оформлення бібліографії, які передбачають
75. Заголовок виступу повинен бути
76. Допоміжним матеріалом при підготовці виступу може бути
77. Тренування виголошувати промову обов'язково включає
78. Релаксація є допоміжним етапом у підготовці до виступу, оскільки
79. Промовець повинен зважати на свій зовнішній вигляд, тому що
80. Статистичні дані слід подавати
81. Посилання на авторитети під час підготовки виступу означає

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 55-71, 78-79.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 90-109.
3. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009. – С. 140-171.
4. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навч. посіб. – К., 2004. – С. 97-99.

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 6. ПОВЕДІНКА Й КУЛЬТУРА ОРАТОРА. КОНТАКТ З АУДИТОРІЄЮ

► ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ

- з вибором однієї правильної відповіді

1. До якого типу риторичного ідеалу тяжіє його сучасний варіант?
а) сократівський; б) софістичний; в) слов'янський.
2. Виберіть особливості побудови речень, характерні для риторичної діяльності:
а) довгі, з багатьма підрядними речення, якомога менша кількість синонімів;
б) початок речення у непрямому відмінку, короткі прості речення;
в) короткі прості речення, спеціальні словесні звороти для посилення враження від сказаного.
3. Чи впливає на точність мовлення знання предмета мовлення?
а) так б) ні
4. Чи впливає на точність мовлення знання мови?
а) так б) ні
5. Контекстуальна доречність мовлення – це:
а) єдність змісту і форми;
б) залежність від ситуації;
в) обдарованість промовця.
6. Ситуаційна доречність мовлення – це:
а) єдність змісту і форми;
б) залежність від ситуації;
в) обдарованість промовця.
7. Різноманітність мовлення – це:
а) використання різних мовних засобів для вираження однієї й тієї ж думки;
б) використання великої кількості мовних одиниць;
в) використання різних стилів для озвучення одного повідомлення.

8. Прийом “ускладнення мовних конструкцій” не відповідає критерію:

а) доречності; б) правильності; в) ясності.

9. Найоптимальнішим для сприйняття є темп:

а) від 100 до 120 слів;

б) від 120 до 150 слів;

в) від 150 до 200 слів на хвилину.

10. Звучання голосу промовця визначається за правилом:

а) “третьої милі”;

б) “закону вісімки”;

в) “вектор звуку + 1/3”.

11. У міркуванні будь-яке поняття повинно залишатися тим самим за змістом – це логічний закон:

а) виключення третього;

б) достатньої підстави;

в) тотожності;

г) протиріччя.

12. Найбільше запам’ятовуються у промові:

а) перші слова;

б) останні слова;

в) головна думка;

г) кульмінація.

13. Чи варто починати виступ словами “Я хочу вам розповісти про ...”?

а) так

б) ні

14. Чи завжди слід починати виступ однаково?

а) так

б) ні

15. Чи можна дозволити собі жартувати під час виступу?

а) так

б) ні

16. Чи варто приходити раніше перед виступом?

а) так

б) ні

27. Другий етап дослідження аудиторії спрямований на вивчення:

- а) соціально-демографічних ознак;
- б) індивідуально-особистісних ознак;
- в) соціально-психологічних ознак.

28. Потреби визначають вибір слухача:

- а) навіщо це мені?
- б) що це дає ораторові?
- в) що це дає всій аудиторії?

29. Який з психологічних доказів є найсильнішим:

- а) почуття власної гідності;
- б) економічні інтереси;
- в) фізичне благополуччя.

30. Не розуміє іронії і підтексту, цінує сюжетність викладення і вміння оратора “малювати словом”, у мовленнєвому спілкуванні потребує похвали:

- а) молодіжна аудиторія;
- б) дитяча аудиторія;
- в) доросла аудиторія.

31. Дуже цінує особисту, нехай навіть суб’єктивну думку ритор, все нове і оригінальне. Потребує постійно підтримувати нитку викладу, стежити за послабленням уваги:

- а) молодіжна аудиторія;
- б) дитяча аудиторія;
- в) доросла аудиторія.

32. Варто говорити в повільному темпі, приділяти значну увагу прикладам, необхідно використовувати посилання на авторитети, на відомі історичні факти; у промові має неодноразово повторюватися головна думка; ритор відкрито керує переходом слухачів від одного положення до іншого, перекидаючи між ними міцні містки:

- а) у добре підготовленій аудиторії;
- б) недостатньо підготовленій аудиторії.

33. Можливий безпосередній діалог:

- а) у малій аудиторії;
- б) середній аудиторії;
- в) великій аудиторії.

34. У великих аудиторіях можливе:

- а) діалогічне мовлення;
- б) складна аргументація;
- в) у простій образній формі повідомлення того, що слухачам добре відоме і стосовно чого вони готові висловити спільну думку схвальними або несхвальними вигуками (скандуванням).

35. Найбільш складною для оратора є аудиторія:

- а) байдужа; б) конфліктна; в) прихильна.

36. На те, що слухачі сприймають повідомлення, вказує їх поведінкова реакція:

- а) байдужа; б) конфліктна; в) конструктивна.

37. На те, що слухачі не сприймають повідомлення, вказує їх поведінкова реакція:

- а) байдужа; б) конфліктна; в) конструктивна.

38. На небажання слухачів сприймати повідомлення вказує реакція:

- а) байдужа; б) конфліктна; в) конструктивна.

39. Більшу кількість інформації від оратора при першій зустрічі аудиторія отримує:

- а) вербальними каналами;
- б) невербальними каналами.

40. Оратору під час публічного виступу слід уникати:

- а) відкритих жестів і жестів-поплавків;
- б) відкритих і закритих жестів;
- в) жестів-поплавків і закритих жестів.

41. Хто стверджував, що *“рухи продовжують слова”*?

- а) Д.Карнегі; б) К.Станіславський; в) Аристотель.

51. Синергічним ефектом виступу називають:

- а) посиніння обличчя промовця від браку повітря;
- б) ефект взаємного підсилення різних елементів виступу;
- в) повний контроль над слухачами.

52. Що робить промову більш конкретною, наочною?

- а) чіткість і логічність висловлювання;
- б) порівняння, приклади;
- в) ораторська манера говорити.

53. Тактика “заведення у глухий кут” – це форма:

- а) відповіді на зауваження слухачів;
- б) поведінки під час суперечки;
- в) прояву культури оратора.

54. Фраза “*А як би Ви поводитись на моєму місці?*” під час виступу допомагає:

- а) відповісти на зауваження слухачів;
- б) нейтралізувати зауваження слухачів;
- в) зацікавити слухачів.

55. Про яку вимогу до виголошення промови говорить Д. Карнегі у тезі: “*Головне – не читайте своїх промов*”.

- а) промову треба знати напам’ять;
- б) вашу промову повинен читати хтось інший;
- в) промова повинна бути імпровізованою.

56. Статистичні дані, схеми, графіки використовують для:

- а) зацікавлення слухачів;
- б) спонукання слухачів до розумових дій;
- в) спонукати слухачів до обговорення.

• **з вибором декількох правильних відповідей**

57. У давньогрецькій риториці головними вимогами до оратора були:

- 1) добродійність, 2) здатність викликати довіру, 3) висока освіченість, 4) самовдосконалення, 5) фізична досконалість, 6) амбітність.

58. Виберіть ті позиції, які вказують на складові риторичної культури:

- 1) доброзичливе ставлення, 2) висока культура мови, 3) впевненість, 4) беземоційність, 5) надмірна жестикуляція.

59. Виберіть переваги усного мовлення над письмовим:

- а) емоційність, б) повтори сказаного, в) інтонація.

60. Техніка мови включає такі аспекти, як:

- 1) дихання, 2) гучність голосу, 3) розташування в аудиторії, 4) інтонація, 5) споглядання за слухачами, 6) дикція.

61. Негативний вплив на голос перед виступом чинять:

- 1) глибоке дихання, 2) газована вода, 3) паління, 4) кілька фізичних вправ, 5) сире яйце, 6) крик.

62. Основні складові поняття “культура промовця”:

- 1) вік, 2) стать, 3) зовнішній вигляд, 4) національність, 5) погляд, 6) жестикуляція, 7) голос.

63. Які ознаки характеризують багате мовлення?

- 1) велика кількість різноманітних мовних одиниць, 2) мелодійність, 3) інтонаційний малюнок, 4) синонімічність, 5) метафоричність, 6) модуляції голосу.

64. Що промовцеві слід знати про слухачів?

- а) стать, б) вік, в) соціальний статус, г) фізичний стан.

65. Природність промовця – це:

- а) безпосередній мовний контакт, б) невимушеність розмови, в) соціальний статус, г) фізичний стан, д) спонтанність невербальних засобів.

66. Виберіть мовні засоби, які покращують сприйняття нової інформації:

- а) вживання складних речень, б) повтори, в) прості речення, г) абсолютно нова інформація, д) протиставлення.

67. Як розміщувати себе перед публікою для оптимального впливу:

- а) на трибуні, б) за столом, в) з лівої чи правої сторони, г) по центру аудиторії без перешкод, д) серед слухачів, сидячи, е) поза слухачами.

68. Виберіть типові вади невербальної саморепрезентації:
- 1) відсутність інтонації, 2) частково фіксований погляд,
 - 3) адекватне жестикулювання, 4) розташування промовця на узбіччі аудиторії, 5) намагання сховатися за бар'єр, 6) читання з листка.
69. Виберіть ті фрази, які називають засоби активізації уваги слухачів:
- 1) цитування, 2) діалог, 3) постійна увага до тексту,
 - 4) використання мультимедійних матеріалів, 5) монотонний виклад, 6) відступи від теми доповіді.
70. Виберіть ті твердження, які називають засоби послаблення уваги слухачів:
- 1) цитування, 2) діалог, 3) постійна увага до тексту,
 - 4) використання мультимедійних матеріалів, 5) монотонний виклад, 6) відступи від теми доповіді.
71. Які з названих прийомів активізації уваги слухачів є візуальними:
- 1) цитування, 2) таблиця, 3) приклад, 4) мультимедійна презентація, 5) запитання до слухачів, 6) графік.
72. Які з названих прийомів активізації уваги слухачів є аудіальними:
- 1) цитування, 2) таблиця, 3) приклад, 4) мультимедійна презентація, 5) запитання до слухачів, 6) відступ від теми.
73. Які з названих прийомів активізації уваги слухачів є аудіовізуальними:
- 1) цитування, 2) таблиця, 3) приклад, 4) мультимедійна презентація, 5) запитання до слухачів, 6) відступ від теми.
74. Про увагу слухачів до мовця свідчать:
- 1) малювання на папері, 2) нахил голови вбік, 3) нахил до мовця тіло, 4) підпирання голови долонею, 5) похитування ногою.

75. Про відсутність уваги слухачів до мовця свідчать:

1) малювання на папері, 2) нахил голови вбік, 3) нахиліне до мовця тіло, 4) підпирання голови долонею, 5) похитування ногою.

• **завдання на відповідність**

76. Встановіть відповідність названих ознак чоловічій та жіночій манері виловлювання:

1) низький голос, впевнена інтонація, стримана жестикуляція, увага до суті справи; А) чоловіче мовлення
Б) жіноче мовлення

2) швидкий темп мовлення, небагатослівність, природність поведінки, вміння слухати;

3) навіюваність, артистизм, балакучість, вміння слухати, увага до атмосфери спілкування.

А _____

Б _____

77. Встановіть відповідність між риторичним ідеалом, його значенням та часом формування:

А) слов'янський а) істинність і 1) XI – XIII

Б) сучасний б) переконливість, чіткість і ст.

В) сократівський в) впорядкованість, моральність 2) XX ст.

б) маніпулятивність, 3) IV – III ст.

переконливість, до н.е.

індивідуальний авторський стиль

в) моральний обов'язок, освіченість, добро

А _____

Б _____

В _____

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

78. Вкажіть порядок дій промовця перед виступом:

1) внутрішній настрій, 2) підготовка тексту виступу, 3) огляд місця виступу, 4) увага до соціально-психологічних ознак слухачів, 5) вибір теми, 6) тренування, 7) ваш варіант.

79. В аудиторії, яка надає перевагу виступам відомих фахівців, слід дотримуватися таких етапів комунікативної поведінки:

1) повідомити тему виступу, 2) задати питання, 3) зробити висновок, 4) навести дуже цікаві факти, 5) відрекомендувати доповідача.

80. Вкажіть послідовність дій оратора на початку виступу:

а) звертання, б) постановка питань, в) повідомлення теми, г) представлення, д) змістова кульмінація, е) аналіз слухачів.

►► Завдання відкритої форми

• завдання з пропусками

81. Симпатія чи антипатія до промовця формується у ... хвилини його виступу.

82. До місця промови слід йти ..., не ..., не ... тощо.

83. Чим важливіший зміст промови, тим ... мовлення оратора.

а) стриманіше, б) напруженіше, в) емоційніше, г) швидше.

84. При першій зустрічі комунікантів головну роль відіграють ... враження.

а) візуальні; б) слухові; в) змістові.

85. Якщо вам необхідно прочитати текст з листка, не ... в папірці.

86. Виступ перед людьми епохи інформаційного буму вимагає від промовця готовності до творчого мислення й використання фактору

а) новизни; б) образності; в) впевненості.

87. Слухачі є ... рушійною силою для риторики.

88. Для слухачів важливо почути ... думку, розвіяти свої ... щодо дискусійних питань.

89. На початку виступу краще використовувати займенник ... , а не "Я".

90. Не можна спрямовувати промінь лазерної указки на ..., оскільки він шкідливий для

91. Над голосом, дикцією та вимовою слід постійно

92. Пауза – це теж засіб ... на слухача.

93. Не розглядайте під час виступу ... і

1) одяг слухачів і їх зачіски, 2) свої руки і нігті, 3) вікна і двері.

• **завдання на доповнення – доповніть речення**

94. Зайшовши до аудиторії перед виступом, необхідно поцікавитись

95. Хитрування, нещирість голосу, намагання подати себе можуть бути сприйняті як

96. Перш, ніж щось сказати іншим, скажи це

97. Морально-етичні цінності промовця – це:

а) аксіологія в риторичі; б) алюзія; в) норма в красномовстві.

98. Головне для успіху промовця –

а) підібрати аргументи;

б) сформувані уявлення про головну ідею промови;

в) підтримувати контакт зі слухачами;

г) правильно говорити.

99. Промовцю слід пам'ятати головне: слухачі завжди його

а) прихильники; б) судді; в) кати.

100. Постійне завдання промовця – завжди намагатися досягти

а) згоди зі слухачами;

б) переваги над слухачами;

в) злагоди з самим собою.

101. Якщо ви легко червонієте, знічуєтеся

102. Головним чинником вашого емоційного звернення до слухачів повинні бути почуття

103. Важливою є здатність промовця

а) швидко опановувати ситуацію; б) швидко опановувати себе.

104. На першому етапі оратор вивчає такі соціально-демографічні ознаки аудиторії:
105. Монотонна інтонація, занадто тихий або дуже гучний голос, недотримання пауз, переривчасте дихання – це типові вади
106. Учені підраховали, що слухачі не засвоюють 30-40 % промови, якщо інтонація
107. Глибоке дихання, довгий видох насичують організм киснем, розслаблюють тіло, що дозволяє говорити
108. Від глибини вдиху залежить сила
109. Точність вживання слів і словосполучень, правильна побудова речень, смислова завершеність тексту вказують на його
110. Основою логічності мовлення є
111. Об'єднання неспіввідносних понять, визначення невідомого через інше невідоме, подання визначення через заперечення – це типові ...
112. Ваша ... предметом розмови обов'язково передадуться слухачам.
113. На етапі виголошення промови підготовлений текст має відчужитися від паперу і стати живим
114. Якщо через брак настрою чи певні обставини не вдається імпровізувати під час виголошення промови, завжди можна спертися на
115. Розмовний характер промови проявляється передусім у її ... проголошенні та у використанні таких виражальних засобів, які впливають на слухачів і здатні активізувати їх сприймання і ... активність.
116. На зауваження негативно налаштованих слухачів не слід відповідати ... (як?).
117. Жарт як форма відповіді на запитання слухачів ефективно знімає

118. ... сприйняття є ефективнішим способом одержання інформації, ніж аудіальне чи сенсорне.

119. Під час демонстрації наочного матеріалу найкраще перебувати ... від нього.

а) справа від нього; б) зліва від нього; в) за ним.

120. Потрібно навчитися розуміти аудиторію, володіти й керувати її (...А), (...Б), що є важливою складовою ораторського мистецтва.

1) увагою, 2) думками, 3) емоціями, 4) жестикуляцією.

А _____ Б _____

121. У великих приміщеннях промовця підстерігають дві (...А): або поглинання звуку, або (...Б), у першому випадку слід дуже (...В) вимовляти кожен звук, у другому – (...Г) мовлення.

1) втіхи, 2) небезпеки; 3) посилення гучності, відлуння; 4) уповільнити темп, 5) говорити без інтонації, 6) чітко.

А _____ Б _____ В _____ Г _____

122. Стояти під час виступу слід ... , бо це дозволяє

• завдання з короткою відповіддю

123. Яка кількість слухачів дозволяє промовцеві не ставати на підвищення?

а) 10 осіб; б) 30 осіб; в) 75 осіб; г) 100 осіб.

124. Відстань між ротом і мікрофоном повинна бути ... см.

а) 10; б) 20-30; в) 40-50; г) 70.

125. Середній запас слів добре освіченої людини – ... тисяч слів.

а) 130 тисяч слів; б) 30 тисяч слів; в) 6-9 тисяч слів.

126. Максимально припустима норма для запам'ятовування за один раз

а) 2 тисячі знаків; б) 30 тисяч знаків; в) 500 знаків.

127. Таблиці повинні містити (...А) колонки та не більше (...Б) рядків.

а) 1-2; б) 2-3; в) 5-6; г) 6-9; д) 7-10.

А _____ Б _____

128. Скільки виділяють основних законів логіки?

а) 2; б) 3; в) 4; г) 5; д) 7.

• завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку

129. Риторична культура – це сукупність

Прокоментуйте вислів Цицерона: *“Оратор багатий не лише словами, а й думками”*.

130. Чим більше людина знає чужих думок, тим самостійнішим стає її власне мислення, тим

131. Талант промовця – це велика праця над

132. До індивідуального ораторського стилю можна віднести ...

133. На підсвідомому рівні, що може стати визначальним для сприйняття промовця, сприймаються

134. Поясніть значення поняття “аудиторія”.

135. Слухачі бувають різні за

136. Поясніть значення поняття “вплив на аудиторію”.

137. Молодіжна аудиторія характеризується такими ознаками, як ..., тому поведінка промовця у ній повинна бути

138. Під час представлення промовця Д.Карнегі радить

139. Досвідчений оратор звертає свій погляд на

140. Погляд повинен бути

141. Техніка мови – це

141. Дихання відіграє важливу роль під час виголошення промови, оскільки

142. Поняття “інтонація” включає такі складові, як

143. Психологічні паузи використовують з метою

144. Логічні паузи необхідні для

145. Логічність мовлення виявляється в

146. Основні види логічних помилок у мовленні оратора такі

147. Точним називають таке мовлення, у якому вжиті слова повністю відповідають
148. Чистота мовлення – це
149. Багатство мовлення оратора – це
150. Досягнення багатства і різноманітності мовлення оратора залежить від
151. Різноманітність мовлення оратора – це
152. Найпоширеніші мовні помилки, яких слід уникати промовцеві, це
153. Харизма – це така сукупність рис людини, яка
154. Надмірне хвилювання можна подолати, якщо
155. Психологічні докази, про які оратор повинен пам'ятати під час виступу – це загальнолюдські потреби і бажання
156. Основні складові поняття “культура промовця” – це
157. Наочні засоби використовують для... , тому що
158. Статистичні дані посилюють ефект виступу за умови
159. До засобів наочності, які можна використовувати у виступі, належать
160. Для графічного матеріалу обирають такий масштаб зображення, який добре видно з ... ряду.
161. Проілюструйте переконливими прикладами відомий афоризм: *“Ми слухаємо не промову, ми слухаємо людину, яка говорить з нами”*.
162. Прокоментуйте твердження П.Сопера про те, що *“мовлення на чверть сприймається зором”*.
163. Прокоментуйте роль відстані для виголошення промови.
164. Поясніть значення поняття “вербальна комунікація”.
165. Поясніть значення поняття “невербальна комунікація”.
166. Поясніть зміст твердження: *“Не буде другого шансу*

створити перше враження”.

167. Поясніть, у чому полягає специфіка поведінки оратора в аудиторії.

168. На основі чого формується в аудиторії перше враження про оратора?

169. Сприйняття живого мовлення відрізняється від писаного тексту тим, що

170. Назвіть найпоширеніші мовні помилки, яких треба уникати ораторові?

171. Засоби усного розмовного мовлення, не передбачені писемним текстом – це

172. Прокоментуйте вислів В.Гюго: *“Імпровізація – не що інше, як раптове і довільне відкриття резервуара, який називається мозком, але треба, щоб цей резервуар був повний, від повноти думки залежить багатство мовлення”*.

173. Назвіть найпоширеніші помилки у поведінці під час виступу, яких треба уникати ораторові?

174. Поясніть значення притчі про сіяча Ісуса Христа у контексті риторичної діяльності промовця.

175. Той, хто хоче стати майстерним промовцем, повинен вправлятися у

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 40-54, 72-73, 89-96.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 171-190.
3. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009. – С. 140-171.
4. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навч. посіб. – К., 2004. – С. 100-110.

**ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 7. ТИПИ ПРОМОВ.
СТРУКТУРА ОРАТОРСЬКОГО ТВОРУ.**

► ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ

- з вибором однієї правильної відповіді

1. До типів промов не належить:

- а) промови, що читаються за конспектом;
- б) промови, які готуються заздалегідь, але не вчать напам'ять;
- в) промови, які готуються заздалегідь і вчать напам'ять;
- г) офіційні промови;
- д) імпровізовані промови.

2. Експромт – це:

- а) спеціально підготовлена промова;
- б) варіації однієї теми;
- в) імпровізація під час виступу.

3. Найбільш сприйнятливим є публічний виступ, текст якого:

- а) вчать напам'ять;
- б) читають з листка;
- в) фрагментарно зчитується.

4. Найменш сприйнятливим є публічний виступ, текст якого:

- а) вчать напам'ять;
- б) читають з листка;
- в) фрагментарно зчитується.

5. Вільно, інтонаційно розкуто виголошується промова, текст якої:

- а) вчать напам'ять;
- б) читають з листка;
- в) фрагментарно зчитується.

6. Теза – це:

- а) думка, що потребує заперечення;
- б) вид письмового тексту;
- в) основне положення промови;
- г) початок промови.

7. Основні положення промови – це:

- а) думки;
- б) тези;
- в) аргументи;
- г) задуми.

8. Аргумент – це:

- а) вид суперечки, б) доказ твердження, в) чітко сформульована думка.

9. План промови не може бути:

- а) простий; б) складний; в) цитатний; г) художній.

10. На що вказують під час виголошення промови зазначені інтенції: *По-перше, По-друге, Насамперед, Передусім, Нарешті, Насамкінець,*

- а) незгода; б) полеміка; в) порядок викладу; г) уточнення; д) джерело інформації.

11. Знайдіть вислів, який не підтримує логічну зв'язаність тексту виступу:

- а) далі; б) далі йтиметься про; в) наступне; г) і ще одне.

12. Серед вказаних фраз виберіть ту, яка не передає уточнення думки:

- а) а саме; б) наприклад; в) загалом; г) зокрема.

13. За встановлення чіткого членування промови і забезпечення внутрішнього зв'язку між її частинами відповідає розділ риторики, що має назву:

- а) інвенція; б) диспозиція; в) елокуція.

14. Диспозиція — це розділ риторики, який вивчає:

- а) засоби виразності ораторської промови;
- б) способи запам'ятовування ораторської промови;
- в) структуру ораторської промови.

15. Ораторська промова складається з:

- а) вступу, аргументації, висновку;
- б) вступу, аргументації, критики;
- в) вступу, головної частини, завершення.

16. Метою вступу є встановлення контакту з аудиторією:

- а) так б) ні

17. “Початок здалеку” як прийом вступу рекомендується застосовувати в конфліктній аудиторії:

- а) так б) ні

18. Вступ промови – це:

- а) частина промови, в якій коротко викладаються певні зауваження щодо змісту і мети промови;
б) частина промови, в якій оратор веде слухачів до розуміння основної ідеї промови;
в) частина промови, в якій оратор подає фактичний матеріал.

19. Головна мета вступу:

- а) висловити радість;
б) відрекомендуватись;
в) привернути увагу слухачів до себе і предмета промови.

20. У вступі:

- а) встановлюється довіра між оратором і аудиторією;
б) застосовуються різноманітні докази правильності положень;
в) детально розповідається про події, зустрічі.

21. У вступі оратор повинен:

- а) закликати до дії;
б) зіставити події, явища, факти;
в) цікаву інформацію пов’язати з основним положенням теми.

22. Початковим елементом будь-якої промови є:

- а) представлення; б) звертання; в) вітання.

23. Обернена піраміда – вид композиції, де матеріал подається за:

- а) ступенем зменшення важливості;
б) ступенем збільшення важливості;
в) хронологією;
г) обсягом.

24. Кульмінація в оповіді як правило знаходиться:

- а) на початку;
- б) всередині;
- в) між серединою і завершенням.

25. Хрія – це:

- а) зразкове міркування на задану тему;
- б) декламація;
- в) схема дослідження;
- г) троп.

26. Відступ у промові потрібен для:

- а) відпочинку промовця;
- б) щоб поговорити на іншу тему;
- в) щоб виправдати свою думку;
- г) визнати свою помилку.

27. Частина промови, в якій оратор послідовно розвиває свою думку, веде слухачів до розуміння основної ідеї промови, застосовує різноманітні докази правильності положень, які він висуває, ілюструє їх прикладами, цифрами, наочністю називається:

- а) вступом; б) головною частиною; в) заключною частиною.

28. Метою головної частини є:

- а) обґрунтування тез оратора;
- б) розкриття теми промови.

29. Основними елементами головної частини є:

- а) виклад і аргументація;
- б) виклад від очевидця, роздуми;
- в) інтонація, засоби виразності.

30. Розміщення інформації в основній частині виступу визначається правилом:

- а) “третьої милі”; б) “5 +- 2”; в) “вісімки”.

31. Виклад будеється у формі:

- а) диспуту, дискусії, дебатів, полеміки;
- б) дотепу, гумору, іронії, порівняння;
- в) розповіді, опису, міркуванні, пояснення.

41. Визначте тип заключної частини: *“Завершуючи опис психологічного захисту від некоректних прийомів ведення дискусії, викладемо загальні правила: 1. Коли ведете дискусію, переконуючи, аргументуючи, не уподібнюйтесь глухареві, пильнуйте! 2... 3...”*

а) апелювальний; б) типологічний; в) підсумковий.

42. Визначте тип заключної частини: *“Насамкінець хочу звернутися безпосередньо до вас, дорогих наших студентів. Молоді властиво замислюватися над вибором шляху — вибирайте обачно. Молодість свою можна змарнувати, але можна наповнити її найдоцільнішим змістом, тобто сумлінною, добросовісною працею для народу, синами й дочками якого ви є, народу, чийм ідеалом у майбутті постає вселюдське, справді гуманістичне братерство...”*

а) типологічний з фоном;
б) типологічний з перспективою;
в) апелювальний.

43. Для поглибленого уявлення про предмет, що надає слухачам можливість ще раз зрозуміти тему, використовують:

а) підсумкове закінчення;
б) апелювальне закінчення;
в) типологічне закінчення.

44. Метою завершення є:

а) закріплення оратором своїх положень у свідомості аудиторії;
б) нагадування аудиторії про основний зміст промови.

45. Суть прийому завершення “апелювання” полягає у:

а) впливі на почуття аудиторії;
б) розгортанні завершення на предмет повідомлення;
в) розгортанні завершення на структуру повідомлення.

46. Яка частина промови повинна бути найкоротшою?

а) вступ; б) основна частина; в) висновки.

47. Скільки висновків повинно бути в промові?

а) один; б) два; в) три; г) будь-яка кількість.

48. Скільки існує типів закінчення промови?
а) один; б) два; в) три; г) будь-яка кількість.

49. Скільки визначено доцільних (релевантних) висновків?
а) один; б) два; в) три; г) будь-яка кількість.

50. Визначте різновид дедуктивного висловлювання: *“Конкурс “Євробачення” зазвичай проводиться у столиці країни, чий виконавець став переможцем. На останньому конкурсі перемогла представниця України. Отже наступний конкурс відбудеться у Києві”*.

а) ентимема; б) силогізм; в) софізм.

51. Визначте різновид дедуктивного висловлювання: *“Купуйте свіжі фрукти. В них безліч живих вітамінів”*.

а) ентимема; б) силогізм; в) софізм.

52. Перехід від загального до конкретного у ході логічної дії – це... .

а) індукція; б) дедукція; в) апробація.

53. Послідовне розгортання повідомлення від загального до часткового – це:

- а) індуктивний метод подання матеріалу;
- б) дедуктивний метод подання матеріалу;
- в) концентричний метод подання матеріалу.

54. Хід думки від часткового до загального – це:

а) індукція; б) дедукція; в) аксіологія.

55. Аналогічний метод викладу – це:

- а) поетапна розповідь;
- б) перехід від конкретного до загального;
- в) співставлення об'єкта розповіді з однотипними об'єктами;
- г) виклад від загального до конкретного.

56. Розгортання повідомлення, що базується на зіставленні подій, явищ, фактів – це:

а) дедуктивний метод подання матеріалу;

- б) стадійний метод подання матеріалу;
- в) аналогічний метод подання матеріалу.

57. Стадія у стадійному методі подання інформації – це:

- а) етап, частина міркування;
- б) факт, подія;
- в) аргументи, висновки.

58. У початковій освіті більш доцільним є метод:

- а) стадійний; б) індуктивний; в) дедуктивний.

59. У вищій школі частіше використовують метод:

- а) стадійний; б) індуктивний; в) дедуктивний.

• **з вибором декількох правильних відповідей**

60. Про що слід пам'ятати, говорячи перед мікрофоном?

- а) про рухи; б) про шиплячі звуки; в) про його чутливість до звуків; г) страх.

61. До трьох основних типів композиційної побудови тексту промови не належить:

- а) лінійний; б) спіральний; в) прямокутний; г) кільцевий.

62. До трьох способів інтеграції тексту промови не належить:

- а) композиція; б) когезія; в) ретроспекція; г) проспекція.

63. План промови може бути:

- а) простий; б) складний; в) цитатний; г) художній.

64. Сильні аргументи – це:

- 1) кулаки; 2) посилання на авторитети; 3) факти; 4) свідчення,
- 5) гіпотези.

65. Метою завершення виступу є:

- а) закріплення оратором своїх положень у свідомості аудиторії;
- б) нагадування аудиторії про основний зміст промови;
- в) накреслення перспективи подальшого вивчення теми;
- г) заклик до певних дій;
- д) подяка за уважне слухання.

66. Вкажіть доречні для висновків прийоми:

1) заклик; 2) наведення прикладу, 3) окреслення перспективи, 4) цитування, 5) перелік основних положень виступу.

• **завдання на відповідність**

67. Встановіть відповідність між способами інтеграції тексту та їх фразовим оформленням:

A) когезія	1) темою нашої майбутньої розмови, далі побачимо	
Б) проспекція	2) очевидно, наступне твердження	
В) ретроспекція	3) як ми знаємо, згадаймо, ми рази ми розглядали	
A ___	Б ___	В ___

68. Встановіть відповідність між частинами тексту, їх завданнями та змістовими елементами:

A) вступ	а) підвищити інтерес до сказаного, зробити узагальнення,	1) оповідь, роздуми, аналіз
Б) основна частина	б) встановити контакт, зацікавити слухачів	2) впорядкування сказаного, заклик до діалогу
В) висновки	в) аргументувати наведені думки, подати нову інформацію, переконати	3) звертання, жарт, цитати
A ___	Б ___	В ___

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

69. Розташуйте у логічній послідовності змістові елементи тексту виступу:

1) впорядкування сказаного, заклик до діалогу; 2) звертання, жарт, цитати; 3) оповідь, роздуми, аналіз.

70. Послідовно розташуйте логічні частини тексту виступу:

1) доказ, наведення аргументів; 2) наведення тези; 3) узагальнення; 4) наведення прикладів.

►► Завдання відкритої форми**• завдання з пропусками**

71. Мікрофон багаторазово підсилює найменшу ... помилку.
72. Послідовне розгортання повідомлення від загального до часткового – це ... метод подання матеріалу.
73. Розгортання повідомлення, що базується на зіставленні подій, явищ, фактів – це ... метод подання матеріалу.
74. Індуктивний метод викладу думки передбачають рух думки від ... до
- а) загального до конкретного;
б) від конкретного до загального.
75. Дедуктивний метод викладу думки передбачають рух думки від ... до
- а) загального до конкретного;
б) від конкретного до загального.
76. Стадійний метод ... близький до хронологічного.
77. Суттєвим у ... методі є необхідність чіткого руху думки від стадії до ... за логікою її розвитку.
78. Аналогічний метод ... полягає у ... подій, явищ, фактів з метою виявити відповідність чи схожість між ними.
79. Концентричний метод ... використовують з метою розгляду певної ... через висвітлення дотичних до неї.
80. Специфічна ознака ... методу ... – це необхідність постійно повертатися до ... проблеми.
- завдання на доповнення – доповніть речення**
81. Якщо потрібно точно зберегти зміст, не пропустивши жодного вагомого слова, текст виступу слід
82. Виголошення імпровізованих промов не передбачається заздалегідь, а провокується
83. Мікрофон багаторазово підсилює найменшу

-
84. Мікрофон звільняє промовця від необхідності
85. Мегафон для виголошення промов ...:
а) не підходить, б) підходить, в) не завжди підходить.
86. Теза – це... .
87. Аргумент – це
88. Висловлювання на доказ тези називається...
89. Хід думки від часткового до загального – це
90. Висновок, що базується на схожості суттєвих ознак явища – це
91. Висновок, зроблений за допомогою узагальнення кількох суджень –
92. Перехід від загального до конкретного у ході логічної дії – це... .
93. Головна мета вступу –
94. Якими етикетними формулами може розпочинатися вступ
95. Глумачення викладених фактів, розкриття їх змісту або вираження ставлення до них промовця – це
96. Словесне зображення предмета думки з погляду його будови або розміщення – це
97. Послідовне розгортання повідомлення від загального до часткового – це
98. Закінчення промови якимось красивим прийомом: поезією, жартом, несподіваним, але влучним порівнянням – це
99. Теза – це... .
а) метод викладу думки, б) завершена думка, в) єдність слова і думки.
100. Модель побудови виступу з певних складових частин, найпростішими з яких є вступ, виклад, висновки – це... .
а) зміст промови;
б) структура ораторського твору;

в) стиль промови.

101. Вступ у промові може бути: природним, штучним і

а) неприродним; б) стрімким; в) надуманим

102. Кульмінація – це

а) розв'язка події; б) вершина конфлікту; в) головна думка; г) цікаве місце.

103. Концентричний метод викладу думки передбачає мислення від центральної проблеми до

104. Специфіка стадійного методу викладу думки полягає у неможливості перескакувати від ... до

105. Аналогічний метод викладу думки передбачає зіставлення

106. Індуктивний метод викладу думки є оберненим до

• **завдання з короткою відповіддю**

107. Одна стандартна сторінка машинопису читається ... хвилини:

а) дві, б) три, в) чотири, г) п'ять.

108. Традиційно композиційна структура виступу складається з ... частин.

а) двох, б) трьох, в) чотирьох, г) п'ятьох.

109. Логічна структура виступу передбачає ... частин.

а) дві, б) три, в) чотири, г) п'ять.

• **завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку**

110. У яких випадках під час виступу можна читати з листка?

111. Текст виступу, який промовляється з пам'яті, дає можливість

112. Про що слід пам'ятати, говорячи перед мікрофоном?

113. Чим промова перед мікрофоном відрізняється від мовлення без нього?

114. Специфіка мовлення у телестудії полягає у

115. Специфіка мовлення у радіостудії полягає у
116. Кульмінація в оповіді як правило знаходиться
117. Ораторська промова (структура) складається з
118. Назва промови повинна бути
119. Відступ у промові потрібен для
120. Вступ промови – це
121. Мета головної частини –
122. Мета завершення –
123. Ексордіум – це
124. Нарація – це
125. Конклюдія – це
126. Типологічні висновки – це
127. Апелювальні висновки – це
128. Прокоментуйте твердження А.Коні: *“Кінець промови має бути таким, щоб слухачі відчували і зрозуміли, що далі говорити немає чого”*.
129. Прокоментуйте слова В.Гюго: *“Те, що ви імпровізуєте, здається новим для слухачів, але є старим для вас; говорить добре той, хто поширює роздуми цілого дня, тижня, місяця, а іноді й цілого свого життя...”*.

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 74-77.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 110-130.

**ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 8. ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ В МОВІ
ОРАТОРА****► Завдання закритої форми****• з вибором однієї правильної відповіді**

1. Елокуція – це розділ риторики, який вивчає:
 - а) виголошення оратором промови;
 - б) засоби виразності ораторської промови;
 - в) розробку предметної царини ораторської промови.

2. Фігуральність мови – це:
 - а) відхилення від звичайного способу вираження думки;
 - б) засоби увиразнення, образності й естетизації мови;
 - в) словесний опис матеріальних предметів.

3. За рамки літературної мови виходять слова:
 - а) синоніми; б) жаргонізми; в) варваризми; г) тропи.

4. Прийом “ускладнення мовних конструкцій” не відповідає критерію:
 - а) доречності;
 - б) правильності;
 - в) ясності.

5. Пряма форма мовленнєвого впливу не узгоджується з критерієм:
 - а) ефективності;
 - б) щирості;
 - в) ефективності та щирості.

6. Пряма форма мовленнєвого впливу передбачає:
 - а) вертикальну модель спілкування;
 - б) горизонтальну модель спілкування.

7. Непряма форма мовленнєвого впливу не узгоджується з критерієм:
 - а) ефективності;
 - б) щирості;
 - в) ефективності та щирості.

8. Непряма форма мовленнєвого впливу передбачає:

- а) вертикальну модель спілкування;
- б) горизонтальну модель спілкування.

9. Основою поділу риторичних фігур на власне фігури і тропи є мінімальний об'єкт перетворення.

- а) так
- б) ні

10. Тропи – це засоби виразності, що реалізуються на рівні слова чи словосполучення:

- а) так
- б) ні

11. Головними тропами за тотожністю є:

- а) евфемізм і дисфемізм;
- б) метафора і метонімія;
- в) синекдоха і тавтологія.

12. Стилїстична фігура: відбиток відомої теми чи події в ораторській промові – це:

- а) антитеза; б) анафора; в) ремінісценція.

13. Свідоме вживання граматично неправильних форм з метою створення певного образу – це:

- а) жаргонізми; б) архаїзми; в) солєцизми.

14. Зіставлення одного предмета з іншим у промові на основі їх спільної ознаки – це:

- а) епітет; б) порівняння; в) метафора.

15. Перенесення ознаки одного предмета на інший за подібністю, аналогією – це:

- а) епітет; б) порівняння; в) метафора.

16. Неочікуване судження, висновок, що різко розходяться із загальноприйнятою думкою чи з логікою попереднього тексту – це:

- а) парадокс; б) каламбур; в) анафора.

17. Риторична фігура, що складається з повторення одного і того ж слова чи звороту – це:

- а) епістрофа; б) діафора; в) інверсія.

18. Фігури збільшення належать до фігур:
а) додавання; б) розташування; в) скорочення.
19. Фігури зменшення належать до фігур:
а) додавання; б) розташування; в) скорочення.
20. Інверсія належить до фігур:
а) додавання; б) розташування; в) тотожності.
21. Неочікуване судження, висновок, що різко розходяться із загальноприйнятою думкою чи з логікою попереднього тексту – це:
а) парадокс; б) каламбур; в) антитеза.
22. Використання з метою створення образу груп *приголосних* називається:
а) тавтологією; б) каламбур; в) алітерацією.
23. Використання з метою створення образу груп *голосних* називається:
а) алітерацією; б) асонансом; в) анафорою.
24. Повторення однокорених слів у промові оратора – це:
а) канцеляризм; б) тавтологія; в) плеоназм.
25. Сполучення уламків стійких словосполучень у новий неправильний зворот (наприклад: *справив великий вплив*) – це:
а) какологія; б) неологізм; в) вульгаризми.
26. “Велика людина на малі справи” – назвіть риторичну фігуру:
а) період; б) антитеза; в) парадокс.
27. Протиставлення у мовленні предметів один одному – це:
а) антиномія; б) антитеза; в) амфіболія.
28. Використання прислів'я у мовленні оратора – найвірогідніше це:
а) апеляція до здорового глузду;
б) прикрашання мовлення;
в) цитата;
г) посилення на суспільну думку і традицію.

29. Укажіть тропи, використані в уривку:

*Моя душа над снігом стала,
Неначе яблуна в плодах.*

а) епітет; б) метафора; в) гіпербола; д) порівняння.

30. Головним тропом за схожістю є:

а) іронія; б) метафора; в) метонімія.

31. Головним тропом за суміжністю є:

а) іронія; б) метонімія; в) синекдоха.

32. Головним тропом за протилежністю є:

а) антифразис; б) іронія; в) метафора.

33. Антономазія належить до тропів:

а) протилежності; б) схожості; в) тотожності.

34. Перифраза належить до тропів:

а) схожості; б) суміжності; в) тотожності.

35. Аллегорія належить до тропів:

а) протилежності; б) схожості; в) тотожності.

36. Назвіть простий троп:

а) метафора;

б) аллегорія;

в) порівняння;

г) персоніфікація;

д) уособлення.

• **з вибором декількох правильних відповідей**

37. Основним матеріалом оратора є:

а) слово; б) звук; в) фонема.

38. Виберіть із названих засобів виразності тропи:

1) епітет, 2) антитеза, 3) літота, 4) градація, 5) порівняння,
6) синекдоха, 7) силепсис.

39. Виберіть із названих засобів виразності фігури:

1) епітет, 2) антитеза, 3) літота, 4) градація, 5) порівняння,
6) синекдоха, 7) силепсис.

40. Яке з названих понять описує фонетичний рівень тексту:
а) фонетика; б) фоніка; в) алітерація; г) асонанс; д) алегорія.
41. Яке з названих понять стосується лексичного рівня тексту:
а) епітет; б) метафора; в) алітерація; г) парадокс; д) алегорія.
42. Яке з названих понять стосується синтаксичного рівня тексту:
а) епітет; б) полісиндетон; в) зевгма; г) парадокс; д) алегорія.
43. Яке з названих понять стосується стилістичного рівня тексту:
а) епітет; б) антитеза; в) алітерація; г) парадокс; д) каламбур.

• **завдання на відповідність**

44. Встановіть відповідність між висловом та засобом, за допомогою якого від утворений.

А) “вогонь вагань”	1) метафора
Б) “найкращий експромт – добре підготовлений”	2) паронимазія
В) “їсти очима”	3) парадокс

А) _____ Б) _____ В) _____

45. Встановіть відповідність між висловом та засобом, за допомогою якого від утворений.

А) “куди йдемо? що робити?”	1) синекдоха
Б) “не показувати носа”	2) риторичне питання
В) “любити великою любов’ю”	3) тавтологія

А) _____ Б) _____ В) _____

46. Встановіть відповідність між тропом і його означенням

А) метафора	1) слово або вираз, що вживається в переносному значенні на основі зовнішнього або внутрішнього зв'язку між двома предметами чи явищами:
Б) метонімія	2) слово або словосполучення, що вживається в переносному значенні на основі подібності в певному відношенні двох предметів чи явищ
В) синекдоха	3) такий зворот, в якому ціле передається через назву його частини, загальне – через його часткове вираження

А) _____ Б) _____ В) _____

►► Завдання відкритої форми**• завдання з пропусками**

47. Слова чи словосполучення, вжиті у переносному, образному значенні – це... .

а) багатозначність; б) фігури; в) іронія; г) тропи.

48. Метонімія – це ... троп, основу якого складає ... одних назв іншими на ґрунті асоціації за ... їх значень.

49. Синекдоха – це різновид ..., у якому ... подається через назву його ..., загальне – через ... вираження.

50. У риторичі метонімію і синекдоху називають фігурами

а) заміщення; б) тотожності; в) нагромадження; г) зіставлення.

51. Риторичне запитання – це дуже давня ..., відома ще з часів ... риторики.

52. Евфемізм – заміна ... слів описовими ... зворотами.

53. Аллегорія – зображення ... поняття через конкретний образ.

54. ... – зіставлення одного предмета з іншим за спільною ознакою.

а) порівняння; б) гіпербола; в) метафора.

55. Основним робочим матеріалом промовця є не ..., а слово.

• завдання на доповнення – доповніть речення

56. Слова чи словосполучення, вжиті у переносному, образному значенні називаються

57. Риторичне питання

а) не потребує відповіді

б) питання до аудиторії

в) легке питання

г) прийом відволікання уваги опонента

58. Риторичне питання – це питання, яке не потребує

59. Максимально доповніть речення: *Риторичне звертання – це також дуже давня ... риторики, яка виявляє не тільки ..., а й ..., ... мовця до ... спілкування, предмета, ідей мовця тощо, тобто ця фігура також тримається на “принципі ...”.*

60. Сократ був визначним майстром
61. Судження, що розходиться з логікою попереднього тексту – це
62. Гра багатозначним однаковим звучанням слова – це
63. Протиставлення антагоністичних явищ – це
64. Повторення слів чи словосполучень на початку прозових речень – це
65. Незвичний для національної мови порядок слів – це
66. Натяк на якийсь відомий факт – це
67. Відгомін добре відомого тексту – це
68. До засобів комічного належать

• **завдання з короткою відповіддю**

69. Скільки риторичних фігур нараховували ритори в середні віки, коли поширювалися погляди на риторику як на науку прикрашання промов?
- а) 100; б) 200; в) 300; г) безліч.
70. Скільки фігур і тропів описує український дослідник І. Качуровський в “Основах аналізу мовних форм”?
- а) 100; б) 155; в) 200; г) 300; д) безліч.

• **завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку**

71. У сучасній літературознавчій стилістиці, лексикології називають переважно три тропи: ...
72. Що таке елокуція і елоквенція?
73. До критеріїв словесного вираження мови належить
74. Що таке троп?
75. Що таке риторична фігура?
76. До тропів належать
77. До риторичних фігур належать

78. Риторичне запитання – це... .
79. Риторичний оклик – це
80. Риторичне звертання – це
81. Риторичне порівняння – це
82. Риторичне порівняння відрізняється від звичайного порівняння тим... .
83. Існують такі види метафор
84. Метонімія відрізняється від метафори тим, що
85. Парономазія цікава тим, що
86. Плеоназм використовують з метою
87. Що таке метафора?
88. Що таке метонімія?
89. Що таке синекдоха?
90. Що таке іронія і хто був її неперевершеним майстром?
91. Назвіть групи слів, що належать до лексичного рівня тексту?
92. Назвіть групи слів, що належать до фонетичного рівня тексту?
93. Назвіть групи слів, що належать до синтаксичного рівня тексту?
94. Назвіть групи слів, що належать до стилістичного рівня тексту?

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 81-88.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 137-170.

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 9. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ПІД ЧАС ВИГОЛОШЕННЯ ПРОМОВИ**► ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ****• з вибором однієї правильної відповіді**

1. Тілесний порух, за допомогою якого підкреслюється значення сказаного називають:
а) жестом; б) культурою оратора; в) мімікою; г) пасом.
2. Як називається алгоритм візуального контакту з аудиторією:
а) закон вісімки, б) потрійна петля, в) статична фіксованість.
3. У якій частині виступу найкраще використовувати ілюстративні жести:
а) у вступі; б) в головній; в) у висновках.
4. До несловесного вираження матеріалу належить:
а) слово, наголос;
б) міміка, пам'ять;
в) постава, погляд.
5. Які чинники присутні в промові, але безпосередньо з текстом не пов'язані?
а) вербальні; б) допоміжні; в) невербальні.
6. Засоби, які реалізують мотиви, що знаходяться в несвідомому, – це:
а) вербальні; б) допоміжні; в) невербальні.
7. Як “читається” жест “руки, схрещені на грудях”?
а) жест захисту; б) жест оцінки; в) жест відкритості.
8. Чи переконані Ви, що “очі слухача виявляють справжню “температуру” розмови”.
а) так б) ні
9. Чи потрібно керувати жестами?
а) так б) ні в) як кому виходить

10. Вкажіть, про ефективність якого невербального засобу спілкування йдеться в наведеному мікротексті: *“Вона нічого не коштує, але створює багато. Вона збагачує тих, хто її одержує, не збіднюючи тих, хто її дає. Вона триває одну мить, але пам'ять про неї зберігається завжди. Вона – відпочинок для втомленого, світло надії при відчаї, сонячне сяйво для смутного і найкращий серед природних засобів проти горя.*

Проте її не можна ані купити, ані випросити, ані позичити, ані вкрати, бо вона являє собою таку цінність, яка не принесе ані найменшої користі, якщо тільки не буде віддана від чистого серця” (Д.Карнегі).

- а) жестикуляція;
- б) усмішка;
- в) модуляція голосу;
- г) відстань;
- д) постава.

11. Відомий вислів: *“Брехати крізь зуби”* – стосується комплексу жестів, куди входять:

- а) зціплені зуби, удавана усмішка;
- б) звичайна усмішка, зверхній погляд;
- в) потирання повіки пальцем і відведений убік погляд.

• **з вибором декількох правильних відповідей**

12. До невербальних засобів належать:

- а) жести; б) міміка; в) поза оратора; г) манера говорити; д) одяг.

13. До невербальних засобів не належать:

- а) жести; б) міміка; в) поза оратора; г) вираз обличчя; д) пам'ять.

14. Які зони обличчя домінують у структурі обличчя:

- 1) ніс; 2) губи; 3) щоки; 4) лоб; 5) очі; 6) брови; 7) підборіддя.

15. Погляд “очі в очі” під час виступу:

- а) доречний; б) недоречний; в) виражає агресію; г) спричинює напругу.

16. Чого не слід робити руками під час виступу?

- а) тримати руки у кишенях; б) жестикулювати на рівні грудей;
- в) крутити у руках олівець; г) жестикулювати обома руками

• **завдання на відповідність**

17. Встановіть відповідність між засобами мовлення та їхнім видом.

А) вербальні засоби мовлення	1) погляд, міміка, постава
Б) невербальні засоби мовлення	2) міміка, слово, пам'ять
	3) слово, наголос, звучання

А ___ Б ___

18. Встановіть відповідність між жестами та їх значенням.

А) пальці рук, складені в піраміду	1) бажання маніпулювати слухачами
Б) потирання підборіддя	2) концентрація уваги
В) спрямований на слухачів вказівний палець	3) роздум, незгода

А ___ Б ___ В ___

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

19. Посилювати жестикуляцію слід:

- 1) на початку виступу; 2) під час відступів; 3) при наведенні аргументів і прикладів; 4) під час підведення підсумків.

20. Знайомлячись з оратором, у якій послідовності ми його для себе "відкриваємо"?

- а) складаємо думку про розумові здібності;
 б) оцінюємо зовнішній вигляд;
 в) оцінюємо ораторські якості: голос, манеру спілкування з аудиторією, поведінку на трибуні...

1 _____ 2 _____ 3 _____

►► **Завдання відкритої форми**

• **завдання з пропусками**

21. Жести як засіб передавання думки виникли значно ..., ніж слово.

22. Багато молодих ораторів не знають, куди під час виступу подіти
23. Вигляд людини, що тривалий час стоїть перед ними ..., дуже стомлює слухачів.
24. Треба вчитися під час виступу контролювати поглядом тих слухачів, які виявляють до вашого виступу
25. Якщо вам треба прочитати текст з листка, ... одразу в папірці.
26. Починати йти до слухачів слід не з широкого кроку, а з
27. Жести мають бути
 - а) мимовільними; б) керованими; в) хаотичними;
 - г) відповідати призначенню; д) млявими.

• **завдання на доповнення – доповніть речення**

28. Майстерність оратора виявляється в підсиленні мовного впливу
29. Стверджують, що кращий жест той
30. Щоб навчитися керувати руками під час виступу можна порадити ...
31. Необхідно контролювати свою міміку, погляд і жести, щоб зробити їх
32. Крок промовця під час виступу вперед і назад може означати
33. Механічні жести супроводжують виступ
34. Символічні жести під час виступу
35. Вказівні жести рекомендується використовувати, коли
36. Доповніть думку: *“В ситуації живого спілкування частина інформації може передаватися за допомогою ... засобів: міміки, ..., ..., ..., .., ... ”.*

37. Доповніть думку: *“Під час публічного виступу не можна виявляти ... до слухачів, опонентів та не допускати ... емоцій відносно них”*.

• **завдання з короткою відповіддю**

38. На думку психологів, мова на ... % сприймається зоровим шляхом.

а) 25; б) 50; в) 75.

39. Скільки відсотків інформації під час виступу припадає на невербальні засоби?

а) 55%; б) 38%; в) 7%.

40. Скільки видів дистанцій розрізняють під час спілкування?

а) 1; б) 2; в) 3; г) 4.

• **завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку**

41. Що таке кінесетика?

42. Що таке проксеміка?

43. Головне правило кінесетики з точки зору риторики – це тотожність

44. Які ви знаєте види дистанцій спілкування?

45. Якими повинні бути жести промовця?

46. З’ясуйте зміст поняття “мова жестів”.

47. З’ясуйте зміст поняття “мова міміки”.

48. Механічні жести – це жести, які

49. Жест відкритих долонь дуже давній за походженням і означає

50. Назвіть основні типи жестів і пригадайте правила, які регламентують жестикуляцію оратора.

51. Наведіть приклади жестів відкритості. Поясніть їх значення.

52. Наведіть приклади жестів захисту. Поясніть їх значення.

53. Наведіть приклади жестів оцінки. Поясніть їх значення.

54. Наведіть приклади жестів підозрливості й потайності. Поясніть їх значення.
55. Наведіть приклади жестів домінантності – підлеглих. Поясніть їх значення.
56. Наведіть приклади жестів самоконтролю. Поясніть їх значення.
57. Наведіть приклади “дзеркальних” жестів. Поясніть їх значення.
58. Що таке соціальна дистанція спілкування?
59. З’ясуйте зміст поняття “соціальна дистанція спілкування”.
60. Що таке публічна дистанція спілкування?
61. З’ясуйте зміст поняття “публічна дистанція спілкування”.
62. Що таке особиста дистанція спілкування?
63. З’ясуйте зміст поняття “особиста дистанція спілкування”.
64. Що таке особиста дистанція спілкування?
65. З’ясуйте зміст поняття “особиста дистанція спілкування”.
66. Прокоментуйте вислів К.Станіславського: *“Зайві жести – це сміття”*.
67. Поясніть зміст твердження К.Станіславського: *“...інтонація й пауза самі по собі, без слів, мають силу емоційного впливу на слухачів”*.
68. З’ясуйте, як може невербальна техніка спілкування (міміка, жести, пози, очі, тон, темп та інтонація мовлення) характеризувати людину й допомогти у професійній діяльності.

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 90-91.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С.173-175.
3. Онуфрієнко Г.С. Риторика: Навч. посіб. – К., 2008. – С.210 – 220.

ТЕМАТИЧНИЙ БЛОК 10. МИСТЕЦТВО СУПЕРЕЧКИ**► ЗАВДАННЯ ЗАКРИТОЇ ФОРМИ**

- з вибором однієї правильної відповіді

1. Як називається наука про уміння сперечатися?
а) гомілетика; б) логіка; в) еристика; д) акція.
2. Визначним європейським дослідником мистецтва суперечки, праці якого залишаються актуальними і зараз, був академік ХІХ ст.
а) М.Ломоносов; б) С.Поварнін; в) І.Хоменко.
3. Назвіть основні жанри діалогічного красномовства.
а) лекція, б) монолог, в) дискусія, г) суперечка.
4. Опонент – це:
а) ви у суперечці;
б) той, хто веде диспут;
в) той, хто з вами сперечається.
5. У суперечці:
а) сторони шукають згоди;
б) народжується істина;
в) з'ясовується істинність однієї з представлених тез;
г) відбувається обмін думками.
6. Інвектива – це...
а) гострий викривальний виступ;
б) розділ риторики;
в) випад проти опонента;
г) стилістична фігура.
7. Висновки диспуту визначають:
а) усі разом; б) комісія; в) самі опоненти; г) радники.
8. Найважливіше у публічному сперечанні:
а) мати переконливі докази;
б) вміло викривати протиріччя у висловлюваннях опонента;
в) зберігати спокій;
г) правильно міркувати.
9. Суперечка, мета якої – знайти єдине правильне рішення – це:

а) полеміка; б) дискусія; в) дебати; г) диспут.

10. Суперечка, мета якої – усіма способами спростувати протилежну точку зору і захистити свою – це:

а) полеміка; б) дискусія; в) дебати; г) диспут

11. Суперечка, мета якої – вільний обмін думками при обговоренні доповідей – це:

а) полеміка; б) дискусія; в) дебати; г) диспут.

12. Суперечка з приводу важливої суспільної чи наукової теми – це:

а) полеміка; б) дискусія; в) дебати; г) диспут.

13. Назва якого з жанрів еристики у перекладі означає “дослідження, розбір”?

а) полеміка ; б) дискусія; в) дебати; г) диспут.

14. Назва якого з жанрів еристики у перекладі означає “міркування”?

а) полеміка; б) дискусія; в) дебати; г) диспут.

15. Назва якого з жанрів еристики у перекладі означає “войовничий, ворожий”?

а) полеміка; б) дискусія; в) дебати; г) диспут.

16. Назва якого з жанрів еристики у перекладі означає “пріння, мління”?

а) полеміка; б) дискусія; в) дебати; г) диспут.

17. Чи можуть викликати конфлікт під час сперечання теми про політику, національність, вікові особливості?

а) так б) ні

18. Виверт – це:

а) заборонений прийом у суперечці;

б) прийом, що полегшує досягнення власної мети через негативний вплив на опонента;

в) порушення регламенту;

г) софізм.

19. До припустимих викрутів належать:

- а) підміна тези;
- б) перехід на особистості;
- в) неправдивий доказ;
- г) відтягування заперечення.

20. Прийом “розкручування опонента” полягає у:

- а) виведення опонента з рівноваги;
- б) говорити у дуже швидкому темпі;
- в) наведенні неправдивих доказів;
- г) відтягуванні заперечення.

21. Вираз *критичне становище* замість *катастрофа* – спосіб мовного маніпулювання:

- а) пейоративні слова; б) евфемізм; в) лозунгові слова.

22. Антитезою називають:

- а) суперечливе твердження;
- б) протипоставлення одного предмета іншому;
- в) порівняння;
- г) тезис опонента.

23. Аргументом називають:

- а) чітко сформульована, завершена думка;
- б) доказ твердження;
- в) вид суперечки.

24. Аргументом називають:

- а) висловлювання з метою підтвердити тезу;
- б) беззаперечний доказ;
- в) доказ;
- г) істинна думка.

25. Аргументація – це:

- а) демонстрація зв'язку тези й аргументу;
- б) неприпустимі викрути;
- в) дискусія.

26. Головними видами аргументів до етосу є:

- а) аргумент до авторитету та аргумент до особи;
- б) аргумент до авторитету та аргумент до публіки;
- в) аргумент до особи та аргумент до вигоди.

27. Аргумент до авторитету частіше використовується в:

- а) аргументації; б) критиці; в) переконанні.

28. Аргумент до особи частіше використовується в:

- а) аргументації; б) критиці; в) привітанні.

29. Аргумент до вигоди — це різновид аргументів:

- а) до етосу; б) до логосу; в) до пафосу.

30. Фраза “*Ви ж розумна людина, кваліфікований спеціаліст*” – це аргумент:

- а) до влади; б) до пихи; в) до сили.

31. Вислови “*говорять, що...*”, “*вважають, що...*” ілюструють неприпустимий викрут:

- а) доказ до влади;
- б) читання в серцях;
- в) маніпулювання з агентом дії.

32. Сократ був великим майстром ... красномовства.

- а) діалогічного; б) гомілетики; в) еристики.

33. Еристика – це риторика ... мовлення.

- а) діалогічного; б) гомілетичного; в) монологічного .

• **з вибором декількох правильних відповідей**

34. Правила ефективної суперечки:

- 1) “вектор звуку + 1/3”, 2) правило Сократа, 3) “5 + – 2”,
- 4) правило Паскаля, 5) правило Гомера.

35. До способів маніпулювання співрозмовником у суперечці належать:

- 1) нейро-лінгвістичне маніпулювання, 2) психологічний вплив,
- 3) використання жаргону, 4) невербальне маніпулювання.

36. Мовне маніпулювання включає:

- 1) загальні фрази, 2) мову тіла, 3) пейоративні слова, 4) нецензурні висловлювання, 5) евфемізми.

37. За метою суперечка може бути:

- а) задля сперечання;
- б) для фізичної розрядки;
- в) заради перемоги;
- г) для переконання;
- д) для досягнення успіху.

38. Виберіть з названих авторів тих, хто присвятив окремі праці мистецтву суперечки:

- а) С.Поварнін, б) І.Хоменко, в) Л.Мацько, г) Г.Сагач.

• **завдання на відповідність**

39. Визначте відповідність між видами викрутів та їх змістовими варіантами:

А) припустимі	1) удавана неухважність, інсинуація, відвід
Б) неприпустимі	доказу
2) багатозначна недомовленість, виведення з рівноваги
3) відтягування заперечення, умовне схвалення

А _____ Б _____

40. Визначте відповідність між жанрами еристики та їх призначенням:

А) дискусія	1) обговорення певної проблеми з метою досягнення істини та єдності думок
Б) дебати	досягнення істини та єдності думок
В) полеміка	2) обговорення важливої проблеми через висвітлення різних поглядів і думок
3) представлення своїх ідей, концепцій на противагу іншій стороні

А _____ Б _____ В _____

• **завдання на встановлення правильної послідовності дій**

41. Для успішного проведення дискусії необхідно витримати таку послідовність дій:

1) привітатися з опонентом, 2) сказати свою тезу, 3) використати припустимі викрути; 4) домовитися про значення слів-термінів; 5) навести аргументи; 6) психологічно дотиснути опонента, 7) зробити висновки.

42. Розставте у порядку розвитку види суперечки:

а) заради переконання, б) софістична, в) заради досягнення істини.

1___ 2___ 3___

►► **ЗАВДАННЯ ВІДКРИТОЇ ФОРМИ**

• **завдання з пропусками**

43. Під час суперечки слід ... емоції, поводитися

44. Сьогодні в умовах таких жвавих дискусій гостро відчувається брак ... ведення діалогу.

45. Переконати когось у своїй правоті означає викликати у нього впевненість в

а) наведених фактах; б) собі; в) істинності тези.

46. Уникайте суперечок про те, чого добре не

47. У разі поразки у суперечці ведіть себе ... і

48. У всіх випадках, навіть образливих для вас, пам'ятайте про

49. Якщо дискусія чи полеміка публічна, не забувайте звертатися до

50. Сократ був великим майстром ... красномовства.

а) діалогічного; б) гомілетики; в) еристики.

51. Еристика – це риторика ... мовлення.

а) діалогічного; б) гомілетичного; в) монологічного.

• завдання на доповнення – доповніть речення

52. Наука про уміння сперечатися – це
53. Глядачі під час суперечки найбільше звертають увагу на
54. Опонент – це той, хто
55. Найпростіший механічний прийом боротьби з опонентом – це
- а) перешкоджати йому говорити
 - б) сказати брутальну фразу
 - в) відкинути наведений доказ
56. Навмисне порушення логічних законів у суперечці називається
- а) еристикою
 - б) аргументуванням
 - в) софізмом
 - г) відступом від тези
57. Глядачі під час суперечки найбільше звертають увагу на
- а) тези опонентів
 - б) аргументи опонентів
 - в) їх поведінку
 - г) логіку міркувань
58. Суперечку слід починати з... .
- а) виявлення предмета суперечки
 - б) тези й антитези
 - в) уточнення термінології
 - г) наведення аргументів
59. Полеміка повинна починатися з
60. Головним у діалогічному мовленні є ... і
61. Полеміка
- а) може бути дружньою;
 - б) це коректна суперечка;
 - в) не може бути дружньою;
 - г) обов'язкова частина дискусії.

62. Уміння ... – дуже важлива якість для полеміста.

- а) кричати, б) зберігати спокій, в) тиснути на опонента, г) переконливо говорити.

63. За формою проведення суперечка може бути ... і

• **завдання з короткою відповіддю**

64. Дослідники виділяють ... основні жанри діалогічного мовлення.

- а) 2; б) 3; в) 4.

65. Скільки груп учасників бере участь у дискусії?

- а) 2; б) 3; в) 4; г) 5.

66. Вкажіть час виникнення діалогічного мовлення:

- а) V ст. до н.е.; б) IV ст. до н.е.; в) III ст. н.е.

• **завдання з розгорнутою відповіддю – завершіть думку**

67. Щодо стратегії і тактики суперечки можна порадити

68. Суперечка – це загальне визначення

69. Суперечку слід починати з

70. Найважливіше у сперечанні –

71. З точки зору еристики критика – це

72. Правило Паскаля закликає... .

73. Правило Сократа говорить про

74. Правило Гомера наголошує, що

75. Під час сперечання слід уникати

76. Прийом умовного схвалення – це

77. Неетичними методами сперечання є

78. Завершення суперечки повинно бути

79. Вкажіть фрази, якими слід завершити суперечку у разі вашої поразки

80. Основні вимоги до культури суперечки – це

81. Сперечання як процес є цікавим і потрібним, адже

Література:

1. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007. – С. 97-105.
2. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 216-220.
3. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009. – С. 196-223.
4. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навч. посіб. – К., 2004. – С. 111-126.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамович С.Д. та ін. Риторика загальна та судова: Навч. посіб. – К., 2002.
2. Бредемайер К. Черная риторика. – Москва, 2005.
3. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навч.-практич. посіб. – Тернопіль, 2007.
4. Кульч З. Риторичний словник. – К., 1997.
5. Леммерман Х. Учебник риторики. – Москва, 1997.
6. Мацько Л.І, Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003. – С. 216-220.
7. Онуфрієнко Г.С. Риторика: Навч. посіб. – К., 2008.
8. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем. Навч. посіб. – К., 2009.
9. Сопер П. Основы искусства речи. – Москва, 1992.
10. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: Навч. посіб. – К., 2004.
11. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування: Навч. посіб. – 2-ге вид. – К., 2002.
12. Хоменко І.В. Еристика: Підручник. – К., 2008.
13. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика: Навч. посіб. – К., 2003.

Для нотаток

Для нотаток

Навчальне видання

Кульчицька Марина Орестівна

Шелюх Ольга Миронівна

РИТОРИКА:

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальний посібник

Друк Наталія Дейнеко

Технічний редактор, верстка
та відповідальний за випуск Олександр Хлевной

Підписано до друку 05.06.2011 р.
Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman.
Друк на різнографі. Папір офсетний. Наклад: 100.
Ум. друк. арк. 3,6. Обл.вид.арк. 3,5.

Друк ЛДУ БЖД
79007, Україна, м. Львів, вул. Клепарівська, 35
тел./факс: (8-032) 233-32-40, 233-24-79
ndr@ ubgd.lviv.ua